

Přílohy

Seznam příloh

- Příloha č. 1 – otázky pro zaměstnavatele
- Příloha č. 2 – otázky pro neslyšící zaměstnance
- Příloha č. 3 – otázky pro Tichý svět
- Příloha č. 4 – respondent F1
- Příloha č. 5 – respondent F2
- Příloha č. 6 – respondent F3
- Příloha č. 7 – respondent F4
- Příloha č. 8 – respondent F5
- Příloha č. 9 – respondent Z1
- Příloha č. 10 – respondent Z2
- Příloha č. 11 – respondent Z3
- Příloha č. 12 – respondent Z4
- Příloha č. 13 – respondent Z5
- Příloha č. 14 – respondent Z6
- Příloha č. 15 – respondent Z7
- Příloha č. 16 – respondent Tichý svět

Příloha č. 1 – otázky pro zaměstnavatele

1. Úvod: Popište firmu a její zaměření, zda se jedná o firmu z otevřeného nebo chráněného trhu práce.
2. Kolik zaměstnáváte neslyšících?
3. Jakou mají neslyšící náplň práce?
4. Co vedlo firmu k tomu, že zaměstnává neslyšící?
5. Jak vypadá komunikace s neslyšícími na pracovišti?
6. Jak u vás probíhají schůze?
7. Spolupracujete s některými organizacemi osob se zdravotním postižením anebo se sluchovým postižením? Pokud ano, můžete uvést příklad a na čem funguje spolupráce?
8. Jak vypadá pracovní prostředí, kde neslyšící pracují? Došlo k některým úpravám pracovních podmínek, k tzv. přiměřeným opatřením?
9. Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?
10. Existuje u vás možnost kariérního růstu pro neslyšící?
11. Jaký si myslíte, že byl důvod výhry ocenění Firmy roku / Tiché firmy?
12. Jaký máte názor na zaměstnávání neslyšících?
13. Závěr: Chcete k tématu ještě něco dodat nebo se na něco zeptat?

Příloha č. 2 – otázky pro neslyšící zaměstnance

1. Úvod: Představení. Pracovní pozice a náplň práce.
2. Jak dlouho zde pracujete?
3. Odkud jste se dozvěděli o této práci? Jak probíhalo přijímací řízení?
4. Jak vypadá komunikace na pracovišti?
5. Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?
6. Co považujete na pracovišti jako vhodné pro neslyšící? Došlo k úpravě pracovního prostředí právě přímo pro neslyšící?
7. Jak u vás vypadají schůze?
8. Myslíte, že máte možnost kariérního růstu?
9. Zažili jste někdy diskriminaci?
10. Víte, že vaše firma vyhrála ocenění Tichá firma / Firma roku? Z jakého důvodu si myslíte, že to bylo?
11. Co vnímáte na práci jako pozitivní, co byste naopak chtěli zlepšit?
12. Závěr: Chcete k tématu ještě něco dodat, nebo se na něco zeptat?

Příloha č. 3 – otázky pro Tichý svět

1. Jaké služby poskytujete neslyšícím v oblasti zaměstnávání? Jak se tato služba jmenuje?
2. S jakými problémy se nejčastěji v této oblasti na vás neslyšící obrazejí?
3. Pokud máte nějakou statistiku s počtem lidí, kteří se na vás s těmito problémy obrátili, můžete uvést zde.
4. Máte momentálně nějaké aktivní projekty, které mají podpořit zaměstnávání neslyšících? Případně můžete uvést i ty nedávno ukončené projekty. Jaký je jejich přínos?
5. Spolupracujete s některými firmami? S přibližně kolika? Na čem a jak funguje tato spolupráce? Jsou to firmy převážně z otevřeného či chráněného trhu práce? Kdo iniciuje spolupráce, jak vznikne vůbec spolupráce?
6. Funguje nadále soutěž Tichá firma / Firma roku? Můžete tuto soutěž popsat?
7. Jaký je Váš názor na dnešní situaci ohledně zaměstnávání neslyšících? Třeba ve srovnání s minulostí nebo s přihlédnutím na problémy, kterým někteří mohou čelit.
8. Jak podle Vás vypadá ideální firma zaměstnávající neslyšící? Jaké podmínky by tam měly být?
9. Myslíte, že je nějaký rozdíl v přístupu zaměstnavatelů k zaměstnávání neslyšících na chráněném a na otevřeném trhu práce?

Příloha č. 4 – respondent F1

Popište firmu a její zaměření, zda se jedná o firmu z otevřeného trhu práce, nebo chráněného trhu práce.

My jsme skutečně sociální firma s tím, že já jsem OSV a založila jsem to 8,5 let zpátky. Po kontaktu s lidmi ze zahraničí jsem si říkala, že lepší než cokoli vyrábět, což tady je drtivá většina sociálních firem, tak jít do služeb, zvláště ve velkém městě. Jako hlavní činnost máme osobní asistenci, de facto pečovatelská služba. My jsme malá firma, zaměstnáváme osoby v řádu jednotek. Protože jak děláme s těmi lidmi, kteří jsou senioři atd., tak já nemíním podnikat na kvantitu, ale abych měla vše pod kontrolou, ať znám všechny lidi, pro které děláme, aby to bylo idea toho podnikání.

Kolik zaměstnáváte neslyšících?

Postupně jsem měla 3 neslyšící. Jedna neslyšící byla vlastně něco jako management. Ta druhá neslyšící ta měla kombinované postižení. Třetí byla paní nedoslýchavá.

Jakou mají neslyšící náplň práce?

Jedna neslyšící, ta uklízela v seniorině, kde jsou lidé s demencí. Tam dělala každodenní úklid ve všední dny. Tlumočila jiné neslyšící kolegyni. Měla ji pod svým křídlem. Dokonce když je nouze, tak dělala i osobní asistence u slyšících. Paní předem věděla, že paní neslyší, a vše udělala, co měla. Ta neslyšící na lidi mluví, neměla nikdy blok, i když má hlas posazený jinak. Dělala mi faktury, hledala mi kontakty, dohledávala informace v zákonech apod. Ona byla chytrá, tak jsem ji využívala i na tohle. Ona výborně odezírala, dobře mluvila, minimum agramatismu. Ta druhá neslyšící ta měla kombinované postižení. Ta byla pod tou neslyšící. Neuměla pořádně znakový jazyk. Ta měla úklidy. Pak i paní nedoslýchavá. Ta šla od nás do Tiché kavárny, protože potřebovala větší úvazek. Vždy jim byl emailem rozeslán program na následující týden.

Co vedlo firmu k tomu, že zaměstnává neslyšící?

Odjakživa zaměstnáváme hlavně osoby s psychickými problémy. To že jsme začali zaměstnávat neslyšící, byla vcelku náhoda. Protože jsme ještě před covidem přišli na to, že je velká díra na trhu při úklidu apartmánu, jak bylo Airbnb. Ideální bylo to, že se ty lidi nemuseli s nikým na ničím domlouvat, věděli, kde bude prádlo a kde co najdou. Nebyla potřeba komunikovat na denní bázi. Nikdo se vám nikde neplete. Vždy jsem udělala tak, aby nikdo z nich nebyl pod časovým presem, všem jsem vysvětlila, co je sociální podnikání. A vlastně jim to vyhovovalo, že to byla práce vesměs dopoledne. Protože v drtivé většině případů já zaměstnávám ženy na částečné úvazky.

Jak vypadá komunikace s neslyšícími na pracovišti?

Já jsem uměla trochu Makaton, protože jsem dělala v pomocné škole. Odznakují ty základní věci. U té s kombinovaným postižením jsem znakovala, to jinak nešlo, znaky jsem si podle mě i intuitivně vytvářela. Jinak písemně, jednoduché věty, mluvila jsem jasně a zřetelně, v nouzi jsem se snažila znakovat.

Jak u vás probíhají schůze?

Máme porady. Máme je maximálně jednou za měsíc, spíš jednou za dva měsíce. Protože právě tím, jak oni dostávají ten týdenní rozpis emailem, tak tam řešíme nějaké ty podrobnosti a samozřejmě mi posílali nějakou zpětnou vazbu. Takže jo, měli jsme, stejně tak předvánoční večírek. Ale byly to provozní věci, probírali se jednotliví klienti, jednotlivé zakázky, co k tomu jako bylo. Když tam seděla ta neslyšící s kombinovaným postižením, tak jí to ta jedna neslyšící přetlumočila.

Spolupracujete s některými organizacemi poskytující služby neslyšících nebo OZP?

Spolupracujeme s Tichým světem. Dlouho mi nikoho nenabízeli a já jako teď poptávku mít nebudu, teoreticky jak bychom měli teď nově ten stacík, tak teoreticky někoho na úklid a na takové pochůzky, nakoupit. Tohle byla jediná neziskovka, se kterou jsme spolupracovali, nikdo jiný není. Ty mi posílali zaměstnance z Tichého světa. Já jsem po Tichým světě chtěla, aby nám pomohli po ní vytipovat klientelu, která je stará a neslyší. Pro tuhle komunitu to bylo přínosem. Ona ovládala znakový jazyk.

Jak vypadá pracovní prostředí, kde neslyšící pracují? Došlo k některým úpravám pracovních podmínek, k tzv. přiměřeným opatřením?

K úpravám pracovního prostředí nebyl důvod. Vždy jsme se snažili, aby byli uvedeni na to pracoviště, když už měli s někým komunikovat, že teda odezírají, že se jim instrukce mají třeba psát, a to bylo všechno.

Služby Tichého světa jsme nějak nevyužívaly, tlumočnické služby si klienti vyřizovali po vlastní linii. Ale oni je spíš doprovázeli na pracovní pohovor, to jo. A já jsem jim posílala předem pracovní smlouvu, aby to s nimi probrali. Takže asistovali při tom náboru.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Já jsem měla jen ten Makaton, ale kurzy jsem jinak neabsolvovala.

Existuje u vás možnost kariérního růstu pro neslyšící?

Snaha byla. Ale opravdu narážíme na ty limity nastavení lidí z vnějšku. Protože já se nebráním tomu, že jako tzv. přepustím, ale ono bohužel není moc kam. Jedna neslyšící byla vlastně něco jako management.

Jaký si myslíte, že byl důvod výhry ocenění Firmy roku / Tiché firmy?

Já si myslím, že to bylo tím, jak jsem je výborně honorovala. Samozřejmě, oni to zdůvodnili tím, že se u nás asi kariéerně roste. Ale myslím si, že oni si četli ty pracovní smlouvy a vlastně dohody o mzdě. Opravdu já to podnikání rozjela z toho důvodu, jak to má být, aby ti lidi měli nějakou ekonomickou stabilitu, ne abych na tom rejžovala jako ti s tím náhradním plněním apod. Není to tak, že bych z té firmy žila.

Jaký máte názor na zaměstnávání neslyšících?

Já myslím, že tehdy to speciální školství jim dělalo medvědí službu a díky těm kochleárům, že jsou v té běžné vzdělávací soustavě. Druhá věc je, když jsou to kombinovaný vady, to mi přijde, že tady není ještě zpracovaný.

Když se podíváte na mentální rigiditu toho vedení, stejně tak jako matky, které mají malé děti, lidi, kteří chtějí částečný úvazek, vlastně ekonomicky vzato, to není že byste prodělávala, že byste měla dva zkrácené úvazky. Vždy chtějí někoho na ten celý. To je nastavení té společnosti. Vy byste ráda všechno měla takový unifikovaný, proč byste si tahala do firmy někoho, kdo opravdu potřebuje jinak nastavit podmínky. Tam nejde úplně o to, jestli slyší nebo neslyší, nejde o schopnost komunikovat a je to bizár, protože si vezte, že je tak málo lidí na pracovním trhu. Vezte si, kolik Ukrajinců jsme měli a všechny jsme je začlenili, takže o komunikace to není. Hlavně, že jsou ochotni dělat 12 hodin denně, dlouhý a krátký týden, denní a noční a jedem.

Já si vždy prohlídnu člověka a řeknu, jakou cenu má jeho práce. A teď kolik takhle těch firem uvažuje. Opravdu to, že se nezaměstnává a že to drhne je to, že ty lidi jsou tady alibisticky pasivní. Oni vás rádi zaměstnají zadarmo, ale jakmile to stojí nějaké úsilí a náklady navíc, tak nezájem.

Příloha č. 5 – respondent F2

Popište firmu a její zaměření, zda se jedná o firmu z otevřeného, nebo chráněného trhu práce.

My máme víc než 50 % zdravotně postižených, ale zaměstnáváme samozřejmě všechny. Nejsme firma, která zaměstnává primárně jen o zdravotně postižené. Zaměstnáváme všechny, kteří chtějí pracovat, ale samozřejmě, když přijde postižený, tak my už tím, že zaměstnáváme takhle dlouho, tak s nimi umíme pracovat a nejde právě jen o ty sluchově postižené, jde i celkově jakýkoliv postižení. Takže tak nějak víme, jak s těmi lidmi pracovat. Samozřejmě ti lidé, když nastupují, tak musí dodat nějaký posudek o zdravotním stavu. A není to jenom posudek takový klasický, když nastupujete do práce. Musíte jít na vstupní lékařskou prohlídku a výběr zdravotní dokumentace pro naši závodní lékařku. Samozřejmě to po něm vyloženě vyžadovat nemůžeme, ať nám dá nějaký informace o jeho zdravotním stavu, ale je to v jeho zájmu, protože pak se něco stane a my nevíme potom, co s ním, komu telefonovat. My to samozřejmě máme i v tom vstupním dotazníku, kontakt na blízkou osobu, telefonní číslo.

My jsme lisovna plastu, vyrábíme díly do automobilů a průmyslu, jsou to vlastně do světlometu různé díly, různé části, potom se zabýváme výrobou plastových výrobků, ne do automobilového průmyslu, je to jako mimo automobilový průmysl, jsou to třeba, reproduktory, kroužky na záclony, plácačky na mouchy. Zabýváme se i stavebním průmyslem, je to výroba šterkového povrchu a stabilizace povrchu. Potom výroba dveřního kování, to jsou různé madla, kliky, zábradlí a tak dále, piktogramy, rozety různé. Máme tady víc výrobních artiklů.

Kolik zaměstnáváte neslyšících?

My máme 41 zdravotně postižených, a celkově zaměstnaní jsou třeba 84. Jsme menší firma. Já si myslím, že v současné době je 6, 7 neslyšících. Je tam třeba pán, který je úplně neslyšící, ten pracuje v nástrojárně, potom tam máme staršího pána, který taky neslyší vůbec, ten je úplně v pohodě, ten ví, že musí pracovat. Když chce, tak se na všem s námi domluví, co chce, přijde, napíšeme si to, když si prostě nerozumíme a vždycky se domluvíme. Pak jsou tady někteří, kteří mají ty naslouchátka, to jim trošičku pomáhá. Víte, že na tom člověka musíte mluvit víc jako nahlas, víc otvírat pusku, nechodit prostě tak, aby se lekl, vždycky prostě třeba obejít, abychom měli vidět vás, u nich je to trošičku proces složitější, u těch neslyšících.

Jakou mají neslyšící náplň práce?

Jsou na různých odděleních. Máme třeba na kvalitě jednoho, který je kontrolér kvality, chodí na dvanáctihodinové směny, to jsou vlastně klasicky dvě ranní dvanáctky, dvě noční dvanáctky a pak čtyři dny volné, tak jak ostatní seřizovači, operátoři. Tady máme ještě jednoho neslyšícího, který pracuje přímo ve výrobě lisů, dělá takové pomocné seřizovače, pojezdí

i s vysokozdvíhacím vozíkem různě, nakládá materiál, vykládá, nasypává ten granulát do těch strojů. Je tak jako kručení těmi stroji, když je potřeba, tak i pracuje třeba u stroje. Tak tady tento, ten tak jako mluví normálně, hůř slyší, že s ním musíte mluvit trošičku, třeba jak s malým dítětem, tak někdy mu to musíte třeba víckrát mluvit. Ne že by úplně neslyšel, ale ta komunikace je trošičku ztížená. Pak máme jednoho pána, který dělá v nástrojárně, jak jsem říkala, tak ten má vyloženě už tu profesi jako nástrojaře, že ví, co má dělat. Pak máme paní, ten pán pracuje na montáži a pomáhání někdy ve výrobě u strojů. No, jsou tak prostě různě, různě rozeseti po těch různých odděleních.

Co vedlo firmu k tomu, že zaměstnává neslyšící?

Já si myslím, že to je třeba od 20. nazpátek, kdy s tím zaměstnáváním zdravotně postižených začal pan (...). Jsou hodně sociální, takže jejich přístup těmto lidem byl takový vstřícný. A tam to asi začalo.

Jak vypadá komunikace s neslyšícími na pracovišti?

Tam právě záleží na tom, co dělají, s kým pracují. Ti kolegové už jsou tak nějak zvyklí, tím, že tam mají toho člověka, takže ví, jakým způsobem s ním mluvit. Když je tam něco náročnější, tak jim to samozřejmě napíší, anebo když je to jen něco třeba uklidit na stole, tak to různými posunky a otvírají víc pusy. Většina z nich prostě odezírá na to, umí.

Neslyšící umí znakový jazyk. I třeba když byl nějaký nábor, my spolupracujeme i s nějakými neziskovkami, které pomáhají zdravotně postiženým nebo sluchově postiženým, a třeba se se mnou chtěl konkrétně spojit, ohledně, já nevím, daňového přiznání, nějaký zaměstnanec, měl zrovna volno, tak si zašel, to je, myslím, Unie neslyšících, a oni vlastně ty telefonáty vyřídí za ně. Oni většinou zavolají a překládají to, co ten člověk jim říká, já vlastně bych telefonovala s ním.

Jak u vás probíhají schůze?

Oni za mnou přijdou, vyloženě se zeptají, jestli můžou přijít a já jim řeknu jo, že prezentace potom mám a probíráme to s nimi. Bývalo docela pravidlo, že jsme vždycky toho tlumočnicka volali i třeba na nějaké lékařské prohlídky, když byla potřeba periodická lékařská prohlídka, tak jsem posílala lidi k doktorce k naší závodní, tak nějaký překladatel. Pak jsme využívali jednu zaměstnankyni, která nám pomohla, že jsem ji třeba poprosila, aby si zašla tady s tímto člověkem, jestli by s ním nemohla zajít doktorce, že on se z s ní tak nedorozumí, tak jak ona. To nám pomohla párkrát.

Spolupracujete s některými organizacemi osob se zdravotním postižením anebo se sluchovým postižením? Pokud ano, můžete uvést příklad a na čem funguje spolupráce?

S tím Tichým světem nespolupracujeme. Ne proto, že bychom nechtěli, ale těch činností, co ta firma dělá, a taky na tom personálním oddělení jsme byli tři před pěti roky, před třemi ještě, a teď jsem tam už sama jediná. Takže to se prostě už nedá stihnout. Všechny ty. Někdy se to dá, někdy ne. Jsou období, kdy té práce není tolik, že se můžu věnovat právě různým jiným a někdy naopak je té práce tolik, že to nestíhám. Řeknu vám to upřímně. Je to tak.

Dokonce jsme se zapojovali dva nebo tři roky po sobě do soutěže Zdravotně postižený zaměstnanec roku. Tak tam byli vyhlášení nějací zaměstnanci od nás v každém tom ročníku, jenomže abyste mohla někoho nominovat, ten člověk opravdu musí být fakt dobrý pracant. A jenom proto, že je zdravotně postižený ho nominovat, to ne, musí si ho i to okolí vážít. I v té firmě. Tam už nezáleží na tom, jestli je zdravotně postižený nebo zdravý.

Spolupracovali jsme s tou unií neslyšících. Spolupracovali s tou asociací zdravotně postižených. Myslím AGAPO se to jmenovalo.

Když oni třeba někdy něco potřebují nebo chtějí někoho zaměstnat, zrovna prostě někdo, kdo hledá práci, tak nás osloví, nebo naopak, my třeba, dřív jsme je hodně kontaktovali. Každé čtyři měsíce děláme takové schůzky se zaměstnanci, abychom jim shrnuli minulé období, co se událo, co čekáme v dalším třeba kvartálu, komunikace s těmi zaměstnanci, aby věděli, že my víme, a oni chtějí taky vědět něco o té firmě, co se děje. Takže jsme kontaktovali tu Unii neslyšících, aby vždycky třeba na ten termín, na ten den někdo přijel a mohl to těm neslyšícím komunikovat. Teď už nějak poslední dobu ne, protože většinou už to děláme s ředitelem takhle, že on mě třeba pošle tu prezentaci, já se potom toho neslyšícího vezmu k sobě a vyloženě mu to vysvětluji nebo jim to pouštím pomalu, aby on se podíval, aby se prostě stíhal sám podle sebe číst si tu prezentaci, a když má nějaké otázky, tak se mě zeptá a já mu to napíšu nebo mu to nějak vysvětluji.

Jak vypadá pracovní prostředí, kde neslyšící pracují? Došlo k některým úpravám pracovních podmínek, k tzv. přiměřeným opatřením?

Tady to tak nějak si myslím, že to tady není potřeba. Tady jsou vlastně různé nápisy, jsou tu nástěnky s informacemi, oni číst umí, takže vědí, co můžou, co nemůžou, na co si dávat pozor, jak postupují školení BOZP, když náhodou něčemu nerozumí, já mám na to prezentaci BOZP i vytištěnou, takže to vlastně můžou i přečíst. Třeba v nástrojárně, tam čistí ty formy vzduchem, ten vzduch vlastně, když fučí, tak je to strašný kravál, takže tam všichni nástrojaři musí mít ty sluchátka bez ohledu na to, jestli je to sluchově postižený.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Ano, my jsme měli tady právě buď to z té Unie, nebo z Tichého světa. Dělali nám přednášku, že jak s těmi neslyšícími můžeme komunikovat, celkově nejenom nám ukazovali tu znakovou řeč, ale i tu komunikaci nám nějak přibližovali. Dostali jsme i letáčky, ty letáčky máme na nástěnce, rozdala jsem to i po odděleních v případě, kdyby vznikla nějaká situace, že potřeba hned teď tomu člověku něco prostě říct, takže se můžeme s nimi spojit vlastně a přes telefon, přes kameru.

Měli jsme tady takové školení, je to už asi 2–3 roky, kdy nám ukazovala paní takové ty nejjednodušší znaky, jak se vytvoří písmenka. Ale nemyslím si, že by ti nadřízení, že by chtěli vyloženě nějak. Zase tolik těch neslyšících tady nemáme, aby se to šli jako učit.

Existuje u vás možnost kariérního růstu pro neslyšící?

To je vždycky v závislosti na tom, jak ten člověk pracuje. To je celkově o té komunikaci, jak se moc chce zapojit do firemního procesu pracovního. Ale zatím nemyslím si za poslední dobu, že by tady někdo byl sluchově postižený, a že by byl vedoucí. Zdravotně postižený ano, tam se meze vůbec nekladou, tam neznamena, že když jste zdravotně postižená, že nemůžete dělat vedoucího. S cukrovkou můžete dělat, když si to hlídáte, ten cukr a všechno možné, to stravování a tak dále, tak není přece vůbec důvod, proč byste nemohla dělat vedoucí třeba kvality nebo něčeho.

Jaký si myslíte, že byl důvod výhry ocenění Firmy roku / Tiché firmy?

Já si myslím, že jsme asi zrovna z tu dobu se jedni z mála možná přihlásili. Možná ještě o tom Tichým světě nevědělo moc firem a firmy, které se tam přihlásili, tak možná neměly takový počet sluchově postižených. Možná v té době si troufám říct, že jsme těch 10, možná 12 zaměstnanců sluchově postižených měli. Bylo to ocenění firmy, že si těch zaměstnanců vážíme.

Jaký máte názor na zaměstnávání neslyšících?

Myslím si, že spousta lidí má pořád vůči neslyšícím předsudky, že je to neslyšící, takže je nějakým způsobem jiný než ostatní. Tam vždycky záleží na tom, jak ten člověk chce pracovat. Když se někdo přihlásí se sluchovým postižením, že chce pracovat, tak ho zaměstnáme. Když to nevyjde, ono to kolikrát opravdu se stane, že to po prvních, po dvou dnech nevyjde a nedá se nic dělat. Pracovní poměr se ukončí, ale taky se stane, že ten člověk prostě normálně pracuje a pracuje a vyjde rok, tři, pět, ten člověk je u vás deset let a normálně chodí do práce. Jednou za čas je teda nemocný, protože dostane nějakou chřipku, ale chřipku dostane i zdravý. To se vůbec neřeší samozřejmě. Tam si myslím, že jsou ty předsudky. Asi prostě nezbývá nic jiného než vyzkoušet toho člověka, jestli chce pracovat, nebo ne.

Můj názor je ten, že jsou to úplně normálně lidi tak jako my. A akorát teda neměli to štěstí, když se narodili, že ten sluch prostě mají nějakým způsobem postižený nebo poznamenaný. On je v posledních deseti, dvaceti, třiceti letech takový kult dětí, kdy rodiče, když se jim narodí dítě, tak ho až přemrštěně opečovávají a že z toho dítě to je kolikrát vyrostle nesamostatný jedinec. A u těch sluchově postižených se to tak trošičku nabízí těm rodičům. Ty rodiče potom mají pocit, že když mají postižený dítě, oni jsou šťastní, že mají dítě, tak ho opečovávají. A když mají postižený, tak ho opečovávají ještě víc. Nemyslím si, že to je úplně dobře. Ten člověk, ať je sluchově postižený nebo je zdravý, tak je vždycky potřeba tomu člověku naučit nějaké samostatnost, ať má jakýkoliv postižení. A to si myslím, že toto je ten problém. Taková ta pravá socializace. Oni v tu chvíli chtějí mít méně práce, nechtějí to tomu dítěti vysvětlovat, že to musí udělat tak, tak, tak, tak to udělají za něj.

Příloha č. 6 – respondent F3

Úvod: Popište firmu a její zaměření, zda se jedná o firmu z otevřeného nebo chráněného trhu práce.

Jsme firma na chráněném trhu práce. Teď je to 10 let, co vznikla, od ledna 2014 a od začátku to byla firma jako by prádelna, ale byla koncipovaná tak, že se počítalo, že tu budou pracovat neslyšící. Vlastně jsme to dělali jako projekt, kde mají pracovat lidi znevýhodnění, a vlastně ta prádelna nám vyšla jako nejlepší. Vůbec, než jsme začali, tak jsme to konzultovali, tehdy se to ještě nejmenoval Tichý svět, to co je teď Tichý svět, APPN. S nimi spolupracujeme od úplného začátku, v době, co jsme psali ten projekt, tak jsme s nimi byli ve spojení. Jsme tady 10 let a jsme uznáný zaměstnavatel na chráněném trhu práce.

Kolik zaměstnáváte neslyšících?

My máme zaměstnáno celkově asi 17 zaměstnanců, těch OZP je asi 14, ale 4 jsou neslyšící. Ti neslyšící pracují tady, pak máme zaměstnaný různě s psychiatrickými diagnózami, ty máme na jiné pobočce. A ono to vypadá, že jich máme tolik, ale to jsou zaměstnankyně, které přijdou 2 x v týdnu, nejsou schopny víc pracovat.

Jakou mají neslyšící náplň práce?

Náplň je to, co je v prádelně. Třídění prádla, plnění praček, plnění sušiček, kontrola, jestli je to suchý, mandlování a žehlení. To dělají všechny, nějak se u toho točí. Ty dvě to umějí i ty pračky obsluhovat, ty dvě další ne. To vše ostatní, to umějí všechny, žehlení, mandlování, skládání, přendávání z praček do sušiček, ta jedna ještě šije.

Co vedlo firmu k tomu, že zaměstnává neslyšící?

To měl být další projekt, že nás to napadlo, že tahle skupina lidí shání těžko práci a tohle místo je takové, že tady mohou pracovat.

Jak vypadá komunikace s neslyšícími na pracovišti?

Komunikují, jedna teda hlavně komunikuje se zákazníky, protože dobře odezírá a trochu mluví. S těmi zákazníky si trochu rozumí, zákazníci ji mají rádi. Je tu vždy kromě neslyšících asistentka, ta komunikace se zákazníky je převážně na těch slyšících. Ale zvládne to i ta jedna neslyšící. Ta další skvěle posílá smsky, když je zakázka hotová, nevoláme, píšeme, tak pošle smsky. Druhá přebírá a vydává.

Komunikace probíhá tak, že jsme absolvovali taky kurzy ČZJ od Tichého světa, ale žádný zázrak to není, takže my to řešíme, když sem tady s nimi já, co nevím, to napíšu, oni mi to taky napíší. Rozumíme si, že ta jedna odezírá, pár znaků já umím a já jim rozumím. Nevedeme žádné dlouhé rozhovory. Pak ta asistentka, která tady s nimi je 4 dny v týdnu, ta umí znakovat. Takže když je něco složitějšího, tak si vysvětlí, třeba jak se má co ušít. Pak to řešíme,

že jsme napojeni na tichou linku. Když je něco potřeba víc vysvětlit tak se propojíme s Tichou linkou. Máme od Tichého světa tablet, takže s nimi jsme takhle napojeni. Není to zas tak často. Neslyšící mezi sebou znakují.

Jak u vás probíhají schůze?

Jednou za čtvrt roku k nám chodí z Tichého světa, k nám chodí pracovní asistenti s tlumočnicí, a ještě si to tady vše probereme a dojasníme. Zatím nám to takhle těch 10 let funguje. Jednou za čtvrt roku si vždy všechny sedneme, řekneme ty jsi dělala tohle dobře, tohle zas takhle nedělej, to je špatně, dávejte pozor na cedulky, pracovní věci se zhodnotí, jak co funguje a na co si dát pozor, co nemají dělat a jak jsou spojení a jejich názory.

Spolupracujete s některými organizacemi osob se zdravotním postižením anebo se sluchovým postižením? Pokud ano, můžete uvést příklad a na čem funguje spolupráce?

Spolupracujeme s Tichým světem, máme Tichou linku, jinak asi nic. Jednou za čtvrt roku k nám chodí z Tichého světa pracovní asistenti s tlumočnicí.

Jak vypadá pracovní prostředí, kde neslyšící pracují? Došlo k některým úpravám pracovních podmínek, k tzv. přiměřeným opatřením?

Máme tady, že když přijde zákazník, tak tady je zvonek, který je pro neslyšící a bliká. My ho slyšíme a oni ho vidí. Máme tady nalepené po zdech zrcadla, že když sedí nebo stojí u mandlu, ať vidí, co se děje za nimi. To si vyžádali sami, že by to chtěli mít, aby měli větší představu. Pak jsou tu tabule, kde se píše většina vzkazů, je to tam ráno napsaný a oni si to odškrtávají. Jinak na telefonu jsme propojeni přes WhatsApp, když já něco chci nebo oni se třeba potřebují omluvit nebo mají zpoždění. Jsou tu komunikační kartičky pro zákazníky, když tam je ta neslyšící, zákazník si vybere, co chce, aby si lépe rozuměli, nebo si to zaškrtnou v zakázkovém listu.

Tabulku s prstovou abecedou tady máme od Tichého světa, když nevíme. Máme i na okně, že v případě potřeby, tak lze využít Tichou linku. Jsou tu tabulky, jak komunikovat s neslyšícími.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Absolvovali jsme kurzy od Tichého světa, je to nějaká doba. Zatím další neplánujeme, zatím tady máme asistentku, která je slyšící a znakuje. Je vedoucí provozovny a znakuje.

Tady slyšících moc není. Ostatní zaměstnanci, co jsou tady, absolvovali kurzy, ti z druhé pobočky ne. Tady asi 3 absolvovali. Je to opravdu velký základ, co jsme se učili.

Existuje u vás možnost kariérního růstu pro neslyšící?

My jsme opravdu maličký, tady asi ne.

Jaký si myslíte, že byl důvod výhry ocenění Firmy roku / Tiché firmy?

My k nim máme hodně osobní přístup a to ten Tichý svět ví. Prostředilo se tu tak asi 10 lidí neslyšících, za těch 10 let. Máme k nim takový přístup až rodinný. Vyřizujeme jim doktory, vždy přijde, že došly léky, já zavolám doktorce, oni pošlou mail, oni si to vyzvednou. Vyřizujeme i rodinné věci, když něco potřebují. Samozřejmě když potřebují něco úředně, tak to pak chodí do Tichého světa. Pak jsme tu zavedli, když má někdo narozeniny, tak se to oslaví. Sedneme si dohromady. Vlastně jak jich je víc těch neslyšících než slyšících, tak mají pocit, že jsou tu opravdu doma. Přijdou ráno, my je to nijak nehoníme, že bychom si hráli, že v 8 musejí, udělají si kávu, popovídají si, mezitím zapnou prádlo. Říkám, my víme všechno o jejich rodinách, takže si myslím, že je to takový ten náš přístup, že jsme opravdu taková ta chráněná dílna, jak se tomu dřív říkalo, že my nejsme komerční. Tak jako my na sobě musíme vydělat, ale nejsme jako firma, že bychom je tady honili, jako když jdou dělat do Amazonu, musí tam dělat 12 hodin, jako když je někdo fyzicky zdravý, tak si tam vydělá, ale my tady máme i problém se zády, psychiatrický problém, takže tady mají tu péči takovou nadstandardní ohledně toho přístupu.

Jaký máte názor na zaměstnávání neslyšících?

Asi hodně záleží, jakou práci budou vykonávat. Asi je pro neslyšícího nepříjemný, že když přijde do prostředí a všichni mluví, a on ne. Oni jsou někde to vysvětlovali, lidi, co se tím zabývají, že jsou vztahovační, oni, jak nerozumí, tak neví, o čem se lidi baví, čemu se smějí, a tak mohou mít pocit, že je to útok na ně. Já jsem si to sama často uvědomovala, že když jsem tu byla sama a oni si začali rychle povídat, tak já taky nevím, o čem se baví. Myslím, že do slyšícího kolektivu brát jednoho neslyšícího nemusí být dobrý tah. Aspoň tam mít někoho, člověka, který aspoň se s ním trochu dorozumí. To je ta komplikace, že když je to neslyšící, který jenom znakuje, tak být v práci, kde nikdo neznakuje a on neodezírá, tak to není asi dobrý tah. Ale neznamená to, že by se nedali zaměstnávat. Třeba pro tuhle práci to je bezvadný. My tady máme ty dvě, co tu máme na podporu zaměstnání migrantů, co utekly před válkou. Oni si mezi sebou vytvořili mezi sebou svůj komunikační jazyk. Neslyšícím je jedno, jak mluví, oni si ve finále nějak porozumí, něco si ukážou a není to vůbec problém, že jsme byli až překvapení, jak se dokážou dorozumět. Ale vzít jednoho neslyšícího do kolektivu, kde jsou sami slyšící, není dobré. Nebude se tam cítit komfortně. Firmy se nemusí bát, důležité je si to nějak nastavit, domluvit se. Vyčlenit nějakou práci, nebo si vezmou toho samotáře, kterému stačí, že se jednou za čas s vedoucím propojí na Tichý svět a pak si to bude dělat sám. Tak i v Amazonu, kde jich mají více, tak tam mají tlumočnicka, tam se to vyplatí, tam jich je víc.

Myslím, že jsou to úplně normální vzorek lidí jako jsou slyšící. Jsou od lidí, kteří jsou hodně inteligentní až po lidi, který mezi slyšícími sotva prošli základní školu. To je různý. Znam neslyšící, co vystudovali dvě VŠ a dělají velice zodpovědnou práci. Pak jsou tu ženský, jak jsou ty starší, tak oni dřív neměli možnosti studia. Jak tady máme ty starší, tak je to i v tom znakování, používají ty starý znaky, daly je do těch internátů a pak už neměli další možnosti. Vyučili se pekařkou nebo švadlenou. Inteligenci mají, záleží, k jakému vzdělání se dostali. Teď jsou takové možnosti, jsou tu vysokoškoláci, když chtějí, tak mají možnost studovat. A ty možnosti teď včetně možností jako je překladu, přepisu. Ta sluchová porucha nemá vliv na intelekt, takhle bych to řekla. To je můj závěr.

Příloha č. 7 – respondent F4

Popište firmu a její zaměření, zda se jedná o firmu z otevřeného nebo chráněného trhu práce.

My jsme chráněná dílna, která má téměř sto lidí, a zhruba 80 % z nich jsou hendikepovaní s různými handicapy. My dodáváme kancelářské potřeby, nábytek, hygienické potřeby a občerstvení, v podstatě cokoli, co má něco společného s chodem kanceláře. Jsou tam třeba i tiskárny, skartovací stroje atd. Máme sklad, kupujeme z velkoobchodu a distribuujeme primárně do firem, fyzickým osobám téměř nedodáváme. Jsme z chráněného trhu práce, máme cca 100 zaměstnanců, z nich 80 % s handicapem.

Kolik zaměstnáváte neslyšících?

My je máme primárně ve skladu, my máme hodně obchodníků a úplně nejvíc těch handicapovaných máme v telemarketingu, tam je potřeba ten sluch velmi dobrý. Je pravda, že tam mámě některé slyšící, ale ti opravdu neslyšící, se kterými se musíme domlouvat znakovou řečí, ti jsou v našem skladu. A teď co napočítám, 5 lidí máme. Dohromady sklad plus jedna osoba je v kanceláři, která hůře slyší. Ale těch 5 je hodně neslyšících, že se s nimi musíme speciálně domlouvat.

Těch 5 neslyšících, popíšu to na tom, že absolutně nemůžou telefonovat, nerozumí. 3 vůbec a ti 2, kteří mají naslouchátko, ti také ne, ale jsou schopni odezírat a ovládají znakovku a dokážou tlumočit ostatním.

Jakou mají neslyšící náplň práce?

Oni někteří jsou na příjmu zboží, někteří přichystávají tzv. pickeři, dostanou tu objednávku a jdou po tom skladu systematicky a nakládají do vozíčku zboží. Další kontrolují, jestli to ti pickeři správně naložili, to jsou kontroloři. Pak tam máme i baliče. Takže oni většinou mají zastupitelnost, tak umí všechny tyhle procesy, Nicméně dělají pickera jako přichystávač, pak kontrolor, balič a taky na příjmu zboží jeden pracovník.

Jsou rozesetí jakoby primárně po tom skladu a standardně se mezi nimi pohybují další handicapovaní pracovníci, kteří mají jiný handicap, např. máme tam nějakého autistu, člověka, který špatně vidí, ano, jsou tam samozřejmě i ti, kteří jsou bez handicapu, aby mohli pomáhat těm s těmi handicapy v případě potřeby.

Co vedlo firmu k tomu, že zaměstnává neslyšící?

Já se přiznám, že jsem u toho nebyl, takže reálnou myšlenku vlastně neznám, protože firma, já jsem ve firmě 5 let a u toho ocenění jsem vlastně ani nebyl a nenašel jsem osobu, která by u toho byla. Tam se o to staral přímo majitel, který firmu prodal. Můžeme jenom spekulovat, z jakého důvodu to bylo, jestli to byla nějaká sociální stránka nebo dotace. Ale můžu říct, jak to cítím

teďka já. A já primárně jako s těmi lidmi, když jsem pracoval ve velkých korporacích, tak mě to prostě bavilo, nějak mi to přinášelo nějaké uspokojení, pomáhat a pracovat s těmi handicapovanými lidmi. Poznal jsem, že sice mají nějaký ten handicap, ale že jsou třeba mnohem vnímavější v jiné oblasti. Řekněme, že mě to naplňuje. Ale hlavně já jsem do toho už přišel. Mě osobně jako to naplňuje po sociální stránce, taková je odpověď. Samozřejmě to, že jako stát v ČR nám dává na tyto lidi dotace, tak tomu velmi napomáhá, člověk nemusí tíživé, přece jenom ta efektivita práce je na nižší úrovni, nicméně ty dotace to vyvažují a díky tomu je můžeme zaměstnávat. Já bych řekl, že v některých případech, kde je postižení velké, tak dotace jsou nutná podmínka, abychom je mohli zaměstnat.

Jak vypadá komunikace s neslyšícími na pracovišti?

Máme vlastně několik kolegů, kteří jsou u nás pár let, a tak je to zaujalo, že se začali učit znakovou řeč. Já se přiznám, já umím znakovat jen pár slov, protože si to zjednodušuju tím, když za nimi jdu, tak komunikuju, oni umí odezírat ze rtu, takže odezírají, někteří. Když k nim člověk mluví slušně a srozumitelně, jako třeba artikulovat velmi dobře, pak jsou schopni rozumět. A pak už, když už člověk pár let v prostředí funguje, tak už pochopí nějaké znaky, nebo co si ukazujeme. Jako i tím mým hlasem, když oni se přidají, tak si to třeba ukážeme, o co jde. Někdy využíváme Google, pokud se jim špatně odezírá, je jich třeba několik, tak já mluvím a oni si to čtou vlastně v Googlu, ke jim to píše, co já jim říkám. Takový přepis. A pak také používáme výjimečně teda, když nám onemocní nebo nemáme k dispozici kolegy, kteří umí znakovou řeč, tak si pozveme třeba někoho externě, jako kdo nám jako přeloží nebo pomáhá s dorozuměním. Tlumočnicka. Je to opravdu výjimečně, co si pamatuju, za tu dobu se to stalo dvakrát, za těch 5 let, co tady jsem. Ale i to, jako když je potřeba, tak se může stát v krizi, když potřebujeme komunikovat něco důležitého, tak pozvat si toho tlumočnicka.

Odkud se objedná tlumočnick?

Já si přiznám, že takhle detail neznám. Většinou kolegové právě nedoslýchaví nebo neslyšící pomohli a pomohli to zorganizovat. Nebo přímo ta osoba, co jela k nám na pohovor a potřebovala, to je příklad pár měsíců starý, že přišly dvě dámy na pohovor právě na práci skladu a rovnou si s sebou přivedly tlumočnicki. A říkaly, že je to standard, že jsou zvyklé, že s nimi chodí tlumočnice, že z nějaké příspěvkové organizace je využívají zdarma, ale nevím, z jaké organizace.

Tlumočnicka u nás často zastupují ti kolegové, kteří jsou nedoslýchaví, nejsou na tom tak úplně špatně, mají naslouchátko a mluví se na ně velmi nahlas a je jasná artikulace, tak jsou schopni dělat nám tlumočnicka.

Samozřejmě tužka a papír, to taky funguje.

Jak u vás probíhají schůze?

U těch nedoslýchavých v tom skladu úplně schůzky nejsou, ty jsou spíše, co se týká kanceláře, kde si můžeme sednout. Ale jinak schůzky ve skladu, u těch nedoslýchavých jsou většinou 1v1. Šéf skladu vždycky se s nimi potká a předá jim informace, protože je to tak nejjednodušší. Co se týká nějakých souhrnných informací. Někaké pozvánky na výjezdni meetingy, tak většinou se osvědčilo to, že se vytiskne ta informace, kde si to můžou přečíst. Mají takovou nástěnku, kde mají předpisy, oni ví, že to tam mají v kanceláři, a mají nástěnku ve skladu, a ví, že se tam mají každý den podívat, že tam mají nové informace o nějakých akcích, směnách v procesu, aby to měli černé na bílém. Přece jenom ta komunikace s těmi nedoslýchavými, jak je to nohama a rukama všelijak, tak je specifická. Ne vždy máme zkušenost, že je pochopena správně. Z mé zkušenosti, ti nedoslýchaví se velmi často, až zbytečně stydí za handicap a raději řeknou, že tomu rozumí, ale já už vidím jako podle gestikulace a grimas, že tomu tak nerozumí, a proto se jim to snažím dát vždycky opravdu i písemně, abych měl jistotu, že tomu rozumí. Protože ta znaková řeč a vůbec, je s těmi nedoslýchavými je taková komplikovaná v tom, v té zpětné vazbě, tak jak jsem to popsal. Že se za to trochu stydí a třeba to odkývnu, že tomu rozumí, ale není to tak. Tak je potřeba se více ubezpečovat, že tomu rozumí.

Ohledně porozumění textu. Já preferuji dát písemně text a vysvětlit a sednout si s tím člověkem, jestli tomu rozumí. Tím, že se jim to podá paralelně písemně a ústně, nebo prostě nějak dvěma formami, tak se zvyšuje ta procentuální pravděpodobnost, že tam bude ten úspěch, že tomu ten člověk správně porozumí.

Spolupracujete s některými organizacemi osob se zdravotním postižením anebo se sluchovým postižením? Pokud ano, můžete uvést příklad a na čem funguje spolupráce?

Tichý svět znám, ale nikdy jsem s nikým konkrétně od nich nejednal. Oni tak, jak mi to říkají kolegové, vůbec jejich komunita je taková uzavřená a oni všichni se spolu znají. Ať už vzdáleně nebo blízce, oni se stýkají a baví se mezi sebou. A my, když jsme chtěli přibrat nové kolegy do skladu nebo do kanceláře, tak vždy jsme to poptávali od kolegů, kteří nám dávali kontakty. Je pravda, že teď jako by v poslední době už kolegové ze skladu nám řekli, že jim ty kontakty došly, takže stojíme před chvílí, kdy bychom zrovna mohli oslovit ten Tichý svět, protože já věřím, že ta komunita je ještě větší, že tam prostě nějaký kontakt další bude. Ale jinak abych odpověděl, s žádnou podobnou organizací v tuto chvíli zatím nespolečně pracujeme. Protože máme dostatek kontaktů od těch našich kolegů, ale dokonce teď jsem jako řekl stop stav, protože nestíháme zaškolovat třeba v telemarketingu, jak chtějí k nám jít, jenom díky kontaktům našich současných kolegů.

Jak vypadá pracovní prostředí, kde neslyšící pracují? Došlo k některým úpravám pracovních podmínek, k tzv. přiměřeným opatřením?

Třeba pro nevidomé kolegy, my jim nemůžeme posílat text v pdf protože jim to jejich čtecí mechanismus nepřečte, ale musíme to dělat minimálně ve dvou formátech. Ten druhý je čitelný pro ty nevidomé.

Pro ty neslyšící, tam jsou spíše takové speciality ve skladu, které se týkají bezpečnosti. Ta bezpečnost, to BOZP je zaměřeno na to, že například ve skladech bývá takové modré světlo, aby ti neslyšící, když neslyší tu ještěrku a vozíky které se pohybují ve skladu, aby to vizuálně zaznamenali. Takže máme na těch vysokozdvizných vozících v noci speciální světlo, které se pohybuje po zemi a které, vlastně tomu neslyšící upozorní na to, že se blíží samozřejmě ten vozíček, aby uhnul. To je jedna věc, která mě takhle napadá. Jinak kromě těch tlumočnicků u těch nedoslýchavých dalšího nic dalšího nenapadá.

Ti nevidomí, nebo slabozrací nám přibývají hodně. A vlastně přibývají díky tomu, díky spokojenosti, jak já to cítím s pracovními podmínkami, že se o ně staráme, tak jak oni si zaslouží. Dáváme jim ty prostředky, které oni potřebují, aby mohli pracovat, aby měli sounáležitost s tou firmou, takže se nám tým rychle rozšiřuje, a proto jim přispíváme na speciální mobily pro nevidomé nebo jim vlastně posíláme ty emaily a komunikujeme tak, aby oni byli schopni to přečíst, těmi svými speciálními čtecími programy.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Já vím, že se v tom zdokonalují ti slyšící. Ty dvě, co jsem zmiňoval, to jsou kolegyně, které mají jiný handicap a pracují v kanceláři na skenování a v marketingu. Ty se samy od sebe nějak k tomu přišly a mají vyučovací hodiny, my jim na to nepřispíváme, ale řešíme to, že bychom i přispívali, protože tohle to bychom rádi podpořili, a přece jenom těch tlumočnicků nemáme moc. Jedna je shodou okolností na mateřské, takže je to hodně na hraně, takže je to aktivita, kterou podporujeme do budoucna.

V minulosti, kam má paměť sahá, organizované kurzy nebyly.

Existuje u vás možnost kariérního růstu pro neslyšící?

Obecně odpovídám, že možnost určitě je, ale teď se zamýšlím prakticky a zrovna u těch kolegů, kteří jsou ve skladu, tak tam moc ta možnost růstu není, protože nad nimi je přímo šéf skladu, my jsme malá firma. Tam pracuje 10 lidí, tam zrovna úplně ne. A mluvím úplně z konkrétní zkušenosti, že se zamýšlím nad konkrétními lidmi a nedokážu si představit, že by šli někam jinam, i když jsou někteří neskutečně šikovní a já si jich hrozně vážím, že jsou jako u nás, že tu práci dělají perfektně. Jedna kolegyně nedoslýchavá je v kanceláři, teď shodou okolností na

mateřské, ta řídila ještě druhou osobu. Takže možnost kariérního růstu tam je, ale samozřejmě krátí se s tím handicapem. Je méně pravděpodobná.

Jaký si myslíte, že byl důvod výhry ocenění Firmy roku / Tiché firmy?

Proč jsme vyhráli ocenění Tichá firma, to se přiznám, to bych hodně asi spekuloval a hádal, já pravdu nevím. Sice pana bývalého majitele znám, ale vůbec nevím, jak vedl firmu a proč vlastně firma to vyhrála, takže ani neodpovídám.

Jaký máte názor na zaměstnávání neslyšících?

Já si myslím, že vůbec je těžké s těmi lidmi začít pracovat. Bych řekl, že to mění filozofii firmy, samozřejmě je otázka, jestli chce někdo zaměstnat pár lidí, jakože jenom opravdu náhodně zaměstnat nějaké neslyšící nebo nedoslýchavé nebo si chce pořídit chráněnou dílnu, to už chce filozofii mít a aby byli lidi podporováni, aby se cítili dobře. Pokud chce někdo začlenit tyhle lidi, tak můj názor, jako po jednotlivcích, tak je takový, že je to o tom nadřazeném. Ten nadřazený taky někomu podléhá, je na něm tlak, aby plnil nějaké kvóty, a on sám od sebe jako vlastně, já to nemyslím zle, ale cítím to takže, že někteří to berou, že by si škodili, že by si vzali člověka, který vlastně by nebyl plnohodnotný a ten tlak je většinou tedy je na ty výsledky od nadřazených. Ten člověk by měl být opravdu schopen stoprocentně reagovat, i když říkám, že já jako některé kolegy, které máme ve skladu, tak já jsem s nimi super spokojený a vůbec nevnímám v podstatě, jakože by měli nějaký handicap. Oni jsou naopak velmi výkonní v jiných vlastnostech. Tak nevím, jak to víc popsat. Jednoznačně komunikace je ten problém obzvlášť u nedoslýchavých a neslyšících je telefon nepoužitelný, v dnešní době bohužel těm neslyšícím a nedoslýchavým to úplně neprospívá, pak naopak se i dost komunikuje na druhou stranu existují některé nástroje pomáhají usnadnit tu komunikaci.

Příloha č. 8 – respondent F5

Popište firmu a její zaměření, zda se jedná o firmu z otevřeného nebo chráněného trhu práce.

Jsmo firma zabývající se zakázkovou výrobou, to znamená, že nemáme určité zaměření výroby. Zabýváme se výrobou knih s lepenou vazbou, šitou vazbou, bloky, letáky, banery, výsekem, velkoplošným tiskem a podobně

Kolik zaměstnáváte neslyšících?

Zaměstnáváme osoby s různým postižením, ať už je to psychického, fyzického nebo smyslového onemocnění. V současné době zaměstnáváme 1 neslyšícího (muže) a 1 nedoslýchavou (ženu). U neslyšícího muže je moc smutné, že vystudoval zubního laboranta a kvůli svému handicapu, bohužel nemůže najít práci ve svém oboru i když by ji rád vykonával. Pravděpodobně ho nikdo neinformoval, že uplatnění v oboru bude složité.

V minulosti jsme zaměstnávali více osob se sluchovým onemocněním, ale bohužel u zaměstnanců se zdravotním postižením se zaměstnání často mění a málo kdo zůstane u jednoho zaměstnavatele. Často zaměstnáváme manželské páry, ale pokud chce odejít jeden, vždy odejdou oba. Je zvláštní, že často mezi neslyšícími ženami, se časem, vytvoří „rivalita“. Jako by si samy sobě i okolí chtěly dokázat, že i „postižení“ mohou zvládnou stíhat nebo naopak předčít ve výrobě i zdravé zaměstnance. Díky tomu mezi nimi někdy vznikají konflikty.

Jakou mají neslyšící náplň práce?

U nás nevádí, že jsou neslyšící, nijak je neizolujeme od ostatních. Vykonávají stejnou práci jako ostatní zaměstnanci. Ruční práce, ať je to lepení, skládání a podobně. Tak obsluhu strojů, doplňování zásobníků, odebírání, ale i složitější jako například laminování.

Naši zaměstnanci pracují většinou ve skupinách nebo ve dvojici. Práce odděleně je spíše výjimečná. Podle práce pracují neslyšící spolu nebo ve skupině se slyšícími. Nevýhoda je, že neslyší zvuk stroje, musí se hodně spoléhat na zrak, ale jsou šikovní a dobře to zvládají.

Co vedlo firmu k tomu, že zaměstnává neslyšící?

Osoby se sluchovým onemocněním zaměstnáváme, tak jako s jiným handicapem, ať je to psychické, nebo fyzické onemocnění. Myslím si, že každý má právo na práci, pokud tedy chce pracovat. Podle mých zkušeností můžu říct, že lidi, ať už je to jakéhokoliv omezení, jsou vděční za práci. Ať je to kvůli finančnímu ohodnocení, ale hlavně sociálního kontaktu, pocitu, že jsou potřební a že jim dá někdo naději, že můžou“ svůj život změnit-zlepšit “.

Jak vypadá komunikace s neslyšícími na pracovišti?

Neslyšící i nedoslýchaví zaměstnanci se mezi sebou domlouvají převážně znakovou řečí. S ostatními, pokud zvládají odezíráním, ale převážně psaním, aplikací v mobile nebo gesty.

Snažíme se jim pomoci v komunikaci tím, že někteří se učí znakovou řeč, jiní se snaží pochytit nějaké základní slovíčka.

Jak u vás probíhají schůze?

Pokud se jedná o schůze, školení, tak využíváme Tichý svět, nebo každá neslyšící osoba, pokud jsem to dobře pochopila, má svého tlumočníka, který podle potřeby přijede do firmy nebo je k dispozici online na telefonu. Samozřejmě tyto osoby mají důležité schůze, školení samy kvůli soustředění na tlumočníka. Pokud je to něco lehčího snažíme se je neizolovat, ale naopak stmelovat.

Spolupracujete s některými organizacemi osob se zdravotním postižením anebo se sluchovým postižením? Pokud ano, můžete uvést příklad a na čem funguje spolupráce?

Spolupracujeme s asociací Tichý svět pro lepší komunikaci se zaměstnanci. Někdy nastanou situace, kdy musíme vysvětlit složitější věci, u kterých si musíme být jisti, že to pochopili, a nestačí překlad v mobile nebo naše znalosti např. školení, bezpečnost práce, smlouvy.

Jak vypadá pracovní prostředí, kde neslyšící pracují? Došlo k některým úpravám pracovních podmínek, k tzv. přiměřeným opatřením?

Myslím si, že neslyšící zaměstnanci v naší firmě nepotřebují žádné speciální úpravy. Jsme chráněná dílna, takže pracoviště máme upravené podle potřeb. Všichni zaměstnanci se znají a ví, že mezi sebou mají sluchově postižené zaměstnance, a ví, jak s nimi komunikovat.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Jak už jsem psala, někteří z nás navštěvují kurzy znakového jazyka právě v Tichém světě. Jiní se snaží naučit nějaké základy, ale ano, vznikají vlastní znaky, které si zaměstnanci vytvořili k dorozumívání. Řekla bych, že je to spíše nějaká pantomima, ale obě strany tomu rozumí a dost často se spolu tomu zasmějeme.

Existuje u vás možnost kariérního růstu pro neslyšící?

Co se týče vypracování, je to možné každá osoba má právo kariérního růstu, ale bohužel k nám ještě nenastoupil zaměstnanec se sluchovým postižením, který by byl toho schopný. Většinou k nám nastupují zaměstnanci s nižším vzděláním, i když to není kritérium.

Jaký máte názor na zaměstnávání neslyšících?

Myslím si, že je to vše o přístupu zaměstnavatele k zaměstnancům nebrat je jako méněcenné. Jsou to lidé, kteří si nevěří, myslí si o sobě, že je nikdo nepotřebuje, nic neumí, a společnost je odsuzuje, jen protože „onemocněli“. Jsou vděční, když jim dá někdo práci, důvěru. Snažíme se jim vytvořit druhou rodinu. Většinou jsou to lidé, kteří mají kvůli zdravotnímu stavu i problémy v rodinách, nebo dokonce zůstali samotní a musí se s tím vypořádat. Proto se snažíme být „rodinná firma“, která se jim snaží pomoci v pracovním i soukromém životě. I do budoucna se

budeme snažit všem zaměstnancům vytvořit stabilní a klidné pracovní zázemí v dobrém kolektivu, ať to jsou osoby s jakýmkoliv onemocněním. A rádi je u nás uvítáme.

Myslíme si, že je škoda a hlavně smutné, že o neslyšící zaměstnance je tak malý pracovní zájem. Zatím jsme měli možnost poznat, že jsou pracovití, pečliví zaměstnanci. Předsudky, že nemohou pracovat u stroje, jsou mylné. Mohou obsluhovat jednodušší stroje, mohou zastat spoustu práce a jsou za to vděční. Ano, je s nimi více práce než se slyšícími. Musíme si na ně najít více času kvůli komunikaci. Musíte se jim přizpůsobit tak, jako oni nám. Ale oni nám to vrátí dvojnásobným úsilím v práci. Dovolí nám nahlédnout do jiného „Tichého světa“. Jsem za tuhle možnost ráda, dalo mi to možnost naučit se díky nim a Tichému světu znakový jazyk.

Příloha č. 9 – respondent Z1

Představení. Pracovní pozice a náplň práce.

Pracuji v lisovně plastu jako kontrolor kvality, zaměřuji se tedy na kontrolu, měření a kvalitu.

Jak dlouho zde pracujete?

Už je to 12 let. Dříve tu bylo hodně neslyšících, asi 12, 13, dnes jsme tu 4 a všichni tu pracujeme tak 12 let, ten jeden asi 6–8 let. Všichni pracujeme na jiných odděleních, ale samozřejmě se někdy potkáváme. Záleží na pracovní době.

Odkud jste se dozvěděli o této práci? Jak probíhalo přijímací řízení?

Dozvěděl jsem se o práci od kamaráda, ten mi říkal, že jejich vedoucí tehdy potřeboval zaměstnat nějaké neslyšící, protože se jedná o chráněnou dílnu, ten kamarád se to dozvěděl a nabídl to mně. Tak jsem přišel a jsem tu doteď. Teď si nejsem jistý, jestli jsem přišel s tlumočnickem nebo sám, myslím že sám, už je to dávno. Firma měla zkušenost se zaměstnáváním neslyšících, všechno proběhlo v pořádku.

Jak vypadá komunikace na pracovišti?

Já mám štěstí v práci, tady umí respektovat neslyšící. Slyšící nadřízení umí pomalu artikulovat, tomu rozumím a nemám s tím problém. Když se nějakí kolegové mimo někde spolu povídají, tak to pochytím těžko, oni mezi sebou mluví rychle. Když ale mluví se mnou, tak přizpůsobí ke mně svoji řeč a rozumím jim. Když nerozumím, tak je poprosím o zopakování, klidně dvakrát třikrát. Žádnou bariéru nepocítuji, když občas na něco narazím, tak mi to vždy ochotně všechno dovysvětlí. Všichni jsou už zvyklí. Mám pocit, že vedoucí na jednotlivých oddělení moc neumí základy znakování, ale někteří slyšící kolegové ano. Ti trochu umí, více umí Ukrajinců, ti se snaží. Také za námi chodili a prosili, abychom je něco naučili, ale mně se moc nechce. Nemám čas jim vše vysvětlovat. Naši vedoucí jsou v pohodě, není s nimi žádný problém. Píšeme si smsky, všechno je v pořádku. I se slyšícími, všichni jsou tu opravdu zlatí. Cítím to tak, že tlumočnicka tady nepotřebujeme, známe tady chod firmy a všechno, asi kdyby bylo něco vážného, tak si myslím, že by se tlumočnick objednal. Ale jinak ho nepotřebuji. Samozřejmě mimo práci tlumočnicka využívám často, ale tady ne.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

V poslední době myslím, že kurzy nebyly, ale říkal jsem, že slyšící kolegové občas za námi chodí a chtějí se naučit znakovat, pár znaků umí, ale já nemám čas je to učit. Lepší by bylo, aby oni sami navštěvovali kurzy, než abychom je učili přímo my neslyšící v práci.

Co považujete na pracovišti jako vhodné pro neslyšící? Došlo k úpravě pracovního prostředí právě přímo pro neslyšící?

Tady co se týče práce, tak to máme stejný, není nic potřeba přímo pro neslyšící.

Jak u vás vypadají schůze?

Máme tady v rámci oddělení vždy vlastní schůze. Snažím se vždy co nejvíc pochytit, občas mám s tím problém, ale kolega mi to potom vysvětlí, to je jediné mínus, tady bych asi potřeboval tlumočníka, ale moc to nejde objednat tlumočníka. Je to vždy dvakrát týdně ráno na 5–10 minut, dřív jsem chtěl toho tlumočníka, ale teď jak jsem zvyklý, tak to víc chápu, vyložene ho teď nepotřebuji. Ale nikdy jsem jim to neřekl. Pak je tu jednou za tři měsíce schůze na 30–60 min a probírá se tam co je nového v práci. Dříve na ně chodil tlumočník, to bylo prima, ale je to tak 3-4 roky zpátky co je to bez tlumočníka. Nevím proč. Asi chápu, dříve bylo více potřeba tlumočníka, dnes je nová technologie, máme dataprojektor, tam prezentace s fotkami, grafy. Nevadí mi to, samozřejmě je to míň informací, ale nevadí mi to. Nějaké další akce máme jako třeba nějaké táboráky, vánoční večírek, já se toho neúčastním. Moc mě to nebaví.

Zažil jste někdy diskriminaci?

Dříve jsem pracoval na volné noze, pracoval jsem v neslyšícím divadle, na filmech jsem se podílel, na nějakých projektech, hodně jsem byl mezi neslyšícími i v různých organizacích, tam žádné bariéry nebyly. Jak mi skončil jeden projekt, šel jsem sem do firmy a tady jsem až doteď. Do firmy ke slyšícím jsem se dostal poprvé sem a dále tu jsem, žádnou diskriminaci jsem nikdy nepocítil. Slyšel jsem, že neslyšící jsou často diskriminováni, ale já tady ne.

Víte, že vaše firma vyhrála ocenění Tichá firma / Firma roku? Z jakého důvodu si myslíte, že to bylo?

Nějak dávno, ano to si vybavuji. Přesné informace k tomu nevím, jen že jsme se stali nejlepším zaměstnavatelem.

Co vnímáte na práci jako pozitivní, co byste naopak chtěli zlepšit?

Já jsem spokojen se vším. Práce mě baví, dává mi nové informace, stroje mě baví, zaměstnanci taky. Tady je opravdu vše pozitivní. Jedna negativní věc tu je, ale ta asi nesouvisí se zaměstnáváním. Ta souvisí s tlumočením, ale ne tady ve firmě, ale celkově s tou službou.

Příloha č. 10 – respondent Z2

Představení. Pracovní pozice a náplň práce.

Tady ve firmě peru prádlo, mandluju a občas žehlím. Jsme tady hodně univerzální, někdo se tady specializuje na jednu věc, ale já umím skoro vše.

Jak dlouho zde pracujete?

Pracuji tu 6 let.

Odkud jste se dozvěděli o této práci? Jak probíhalo přijímací řízení?

Díky organizaci Tichý svět. Dříve jsem pracovala jako uklízečka. Tam jsem byla hodně nespokojena, bylo tam špatné prostředí, hádky a už jsem to fyzicky nezvládala. Práci za dva lidi jsem odváděla já sama. Pak jsem už měla problémy s ramenem, tak jsem se na to vykašlala. Poté s pomocí svého okolí jsem došla do Tichého světa, kde mi nabídli tuto práci a doprovodili mě sem a vysvětlili, o jakou práci se jedná.

Jak vypadá komunikace na pracovišti?

Mám tady neslyšící kolegy, s nimi znakuji. Vedoucí ovládá jen pár znaků, snaží se ukazovat, ale moc si s ní nepovídáme. Lepší je to s asistentkou, která ovládá ČZJ a taky je tady vedoucí. Jsem úplně neslyšící, ale odezírám a mluvím. Slyšící ale ví, jak s námi komunikovat. Máme tady dvě Ukrajinky, ty jsou slyšící a snažíme si porozumět nějakými jednoduchými znaky. Ony se snaží učit česky a chodí na kurzy. Nepovídáme si, ale jako základ do práce nám to stačí.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Nevím, myslím, že ano, ale je to dávno.

Co považujete na pracovišti jako vhodné pro neslyšící? Došlo k úpravě pracovního prostředí právě přímo pro neslyšící?

Tichý svět nám poskytuje nějaké materiály, např. tlumočil a vytvářel nám nové materiály na různé nové ikonky související s praním a sušením. Jsou tu nějaké tabulky, jak s námi komunikovat, a prstová abeceda. Ta prstová abeceda si myslím, že je zbytečná, ale je to tady. Také pro zákazníky v případě potřeby jsou tu vytištěné papírové cedulky a zákazník si vybere, co chce, a vyplní lístek.

Jak u vás vypadají schůze?

Vždy se sejdeme s tlumočnickem a bavíme se o práci, co jsme udělali za to období, co dobře, co špatně.

Myslíte, že máte možnost kariérního růstu?

Ne, nemyslím si, nedokážu si představit, že bych musela něco vyřizovat.

Zažili jste někdy diskriminaci?

Já jsem měla štěstí, že ne. Víím, že nějakí kamarádi z okolí ano, ale já ne.

Víte, že vaše firma vyhrála ocenění Tichá firma / Firma roku? Z jakého důvodu si myslíte, že to bylo?

Ano, to vím. Tichý svět tady hodně chodí, ví o tomto místě, zná to tady všechno, tak asi proto. Domluvil nám tady práci a jsme tady neslyšící v kolektivu, tak asi proto.

Co vnímáte na práci jako pozitivní, co byste naopak chtěli zlepšit?

Je to práce jako každá jiná. Bez práce nejsou koláče. Ale jinak jsem tady spokojená, není to zas tak náročné, nikde jinde bych si sebe už nepředstavila pracovat. Nevím, jestli něco změnit.

Je nás tu málo, práce dobrá, je to pohoda. Vzhledem k mému věku je to vyhovující a taky potřebuju peníze. Slyšící ví, jak s námi komunikovat. Jsou tu dvě slyšící Ukrajinky, které utekly před válkou a učí se tady česky. Mám tu neslyšící kolegy, to je dobré a důležité, můžeme si popovídat. Občas jsou tu neshody mezi neslyšícími kolegy, ale to je všude. Např. když je narozeninová oslova, tak tu byl problém s dortem, no to je jedno, asi vám to nebudu říkat.

Příloha č. 11 – respondent Z3

Představení. Pracovní pozice a náplň práce.

Já tady ve firmě hlavně žehlím.

Jak dlouho zde pracujete?

Už je to dlouho, asi 7 let.

Odkud jste se dozvěděli o této práci? Jak probíhalo přijímací řízení?

Moc mi pomohl Tichý svět. Tomu bych hrozně moc chtěla poděkovat. Díky němu mám práci, která mě baví. Jsou tam moc milí lidé. Dříve jsem pracovala v kuchyni, kde jsem myla nádobí. Byla jsem tam sama a se slyšícími jsem si nesedla. Prostředí tam bylo hodně špatné. Potom mě z Tichého světa doprovodili sem a seznámili mě tady, jsem tu naprosto spokojena.

Jak vypadá komunikace na pracovišti?

Nemám problém s komunikací. Když potřebuju něco někomu říct, tak asistentka pomůže, protože ta umí znakový jazyk. Hlavní vedoucí jen trochu. My hlavně tady znakujeme. Já moc nekomunikuji se zákazníky, to mají na starosti jiní.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Nevím, já jsem kurzy nepotřebovala, to se musíte zeptat vedoucí. Jenom asistentka ovládá ZJ, ta umí perfektně, vedoucí jen málo.

Co považujete na pracovišti jako vhodné pro neslyšící? Došlo k úpravě pracovního prostředí právě přímo pro neslyšící?

Je tu Tichá linka, tlumočnick jen zřídka, asi nemá moc potřeba, je tu asistentka.

Jak u vás vypadají schůze?

Na schůze chodí tlumočnick a asistent, mluvíme o všem, nemám problém s ničím a všemu rozumím.

Myslíte, že máte možnost kariérního růstu?

Asi ne, nemůžeme telefonovat, tady je to malé a jako vedoucí by to znamenalo, že bych musela řídit firmu, to nejde.

Zažili jste někdy diskriminaci?

Ano. V minulé práci od svých slyšících kolegů. Furt mi něco diktovali, co mám dělat, zatímco ostatní nedělali nic. Bylo to opravdu nespravedlivé a necítila jsem se tam mezi nimi dobře. Také mě hodně vyčleňovali z kolektivu. Prostě jsem odešla, nevím, komu bych to měla hlásit. Potom jsem v Tichém světě našla tuto práci.

Víte, že vaše firma vyhrála ocenění Tichá firma / Firma roku? Z jakého důvodu si myslíte, že to bylo?

Asi ano, ale už si to moc nepamatuji.

Co vnímáte na práci jako pozitivní, co byste naopak chtěli zlepšit?

Já jsem tady spokojená úplně se vším. Nemám s ničím problém. Hlavní je, že se tu dorozumím. Miluju to tady a tuhle práci. Nic nechci změnit.

Příloha č. 12 – respondent Z4

Představení. Pracovní pozice a náplň práce.

Dělám na skladě na příjmu. Umím ale dělat všechno, už jsem tady dlouho, vím, jak firma funguje. Hlavně dělám ale ten příjem. Také mám průkaz na vysokozdvihný vozík, ten používám každý den.

Jak dlouho zde pracujete?

Pracuji tu 15 let.

Odkud jste se dozvěděli o této práci? Jak probíhalo přijímací řízení?

Dříve to bylo APPN, díky nim jsem našel práci. Já jsem z jižních Čech a dlouho jsem tam nemohl najít práci, pak jsem se přestěhoval do Prahy a tady jsem našel práci ihned díky APPN. Dříve tam byla nedoslýchavá paní, tak ta fungovala jako tlumočnice přímo ve firmě a ta mi tam tehdy tlumočila.

Jak vypadá komunikace na pracovišti?

Je tu celkem 5 neslyšících. Všichni jsou neslyšící a uživatelé ZJ.

Dnes vedoucí hodně oslovují mě, abych tlumočil. Dříve to byla právě ta kolegyně nedoslýchavá, ta je ale momentálně na mateřské. Teď je to trochu na mě, protože si s vedoucím více rozumíme. Já a vedoucí jsme na sebe zvyklí, víme, jak komunikovat, mluvíme na sebe, částečně také odezírám, já mu rozumím a on rozumí mě. Samozřejmě neříkám žádné dlouhé věty, jenom krátké. Obecně když potkám poprvé člověka, tak si s ním třeba tak moc nerozumím, ale s tím vedoucím je to o zvyku a fakt si rozumíme. Vedoucí mě zná, zná můj hlas, a on mluví pomalu, jasně, jednoduše.

Se slyšícími kolegy to je o jednotlivcích. Například s někým, kdo je slušný a dobrý, tak je komunikace dobrá, ale když je to nějaký, já nevím, asi ne divný, ale spíš neslušný, nebere ohledy na jiné lidi, tak s ním nejde komunikovat. Když z příjmu předávám slyšícím kolegům papíry dál, tak není vůbec problém s komunikací.

Když je tady nějaké školení ohledně bezpečnosti, tak to je bez tlumočnicka, ale všechny informace se píšou na tabuli, ne všichni tomu bohužel rozumí, to já vím.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Ostatní neumí moc znakovat, vím, že kdysi se mě někdo ptal na nějaké znaky. Kurzy žádné nebyly, nebo si je nepamatuju.

Co považujete na pracovišti jako vhodné pro neslyšící? Došlo k úpravě pracovního prostředí právě přímo pro neslyšící?

Nic speciálního pro neslyšící nemáme. Jediné, co mě napadá, tak na příjmu, kde pracuji, tak když tam přijíždí auta s řidiči, tak zvoní, tam je pro mě světelný zvonek, to ano. Ale světelné

upozornění to je asi jediné, když je třeba alarm, tak to je jenom zvuk, a to by nás vedoucí musel upozornit sám.

Pracujeme 8 hod. směny, po–pá, všichni to máme stejně. Někteří kolegové, kteří mají jiné postižení, tak ti samozřejmě dle potřeby mají například zkrácené úvazky jen na 4 hodiny denně. To je v kanceláři. Ale u nás na skladu, tam máme 8 hod. směny, jenom jeden neslyšící má 6 hod.

Jak u vás vypadají schůze?

Schůze tady nejsou vůbec. Když se něco řeší, tak se to řeší osobně jako jeden zaměstnanec s vedoucím a ředitelem. Schůze pohromadě nemáme vůbec. Kdyby byl problém, tak asi ano, ale to opravdu dlouho nebylo. S ředitelem si vždy píšeme na papír. Jiní neslyšící, to nevím, jak mají. Myslím si, že je ta komunikace písemná.

Myslíte, že máte možnost kariérního růstu?

Já myslím, že může kdokoliv. U nás neslyšících je to trochu problém, tam je jedna nutná podmínka, a to je dobrá komunikace, např. volání. Když vidím našeho vedoucího, ten pořád volá, mluví, je v kontaktu s řidiči nebo je ve spojení s ředitelem, to neslyšící bohužel nemohou telefonovat. Taky vedoucí zodpovídá bezpečnosti, kdyby se stal požár, musí rychle někoho zavolat. Tam je v tomhle bariéra, to bohužel nemůžeme.

Zažili jste někdy diskriminaci?

Ne, nikdy. Já vím, že se to často říká, že neslyšící ji zažívají.

Víte, že vaše firma vyhrála ocenění Tichá firma / Firma roku? Z jakého důvodu si myslíte, že to bylo?

To nevím. No, to je hodně dávno, to jsem teprve nastupoval, to si nepamatuji. Firma byla dobrá v tom, že nabírala hodně neslyšících, podmínky nebyly ale moc dobré, dnes jsou ale dobré, došlo k změnám, je třeba mnohem lepší plat a práce je v lepším prostředí.

Co vnímáte na práci jako pozitivní, co byste naopak chtěli zlepšit?

Práce je dobrá, pohodová a je tam volnost. Je to příjemná firma, nepracujeme pod tlakem, to ne. Práce je každého zodpovědnost. Kolektiv je ok i slyšící jsou ok. Stížnosti žádné nemám.

Firma funguje dobře. Tlumočník by byl dobrý, asi ne každý den, to by bylo zbytečné, tak často bych ho nepotřeboval, ale třeba jednou za půl roku nebo jednou za měsíc třeba na 4 hodiny, na chvíli, nebo vlastně nevím, moc důležitého tady neprobíráme. Je pravda, že já ho moc nepotřebuji, ale mí neslyšící kolegové by ho asi občas potřebovali, abych vše nemusel vyřizovat já, občas je to náročné. Ale chápu, že mě neslyšící potřebují.

Příloha č. 13 – respondent Z5

Představení. Pracovní pozice a náplň práce.

U nás je hodně oddělení, asi 5 nebo 6. Já pracuji na oddělení příjmu, roztřídíme třeba reklamace, které nám přijdou. My to pak pošleme na další oddělení k baličům, potom se to pošle do servisu. Dříve, když jsem začínal, tak jsem pracoval jako balič, tehdy jsem poprosil vedení o přesun, chtěl jsem něco nového, v tom mi vyhověli. Neslyšící jsou různě na pracovišti, nepracujeme všichni na jednom místě.

Jak dlouho zde pracujete?

V listopadu to bude 9 let. Jsme tam dva neslyšící, kteří tam pracujeme dlouho, on tam pracuje 12 let. Ostatní neslyšící se tam mění. Dříve nás bylo 13, 14 neslyšících, dnes je nás asi 8.

Odkud jste se dozvěděli o této práci? Jak probíhalo přijímací řízení?

V roce 2015 jsem pracoval v Tiché kavárně. Po 7 měsících tam přišla paní, která nám nabídla práci ve firmě. To jsem přijal, šel jsem na pracovní pohovor, a jak jsem skončil v Tiché kavárně, tak jsem nastoupil ve firmě, kde jsem doteď.

Jak vypadá komunikace na pracovišti?

S vedoucím si těžko rozumím. Právě u nás je jeden kolega, který je nedoslýchavý a toho vždy poprosím, aby mi něco přetlumočil. Samozřejmě když jsou to nějaké základní, jednoduché věci, tak se domluvíme, s vedoucím si píšeme i na papír. Jinak moc s nikým nekomunikuju, nikdo mi z vedoucích nic neříká, protože tu pracuji už hodně dlouho a vím, co mám dělat. Kdyby byly nějaké připomínky, tak mi je vždy řekne, ale spíše funguji sám, v případě potřeby si zavolám kolegu.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Určitě vím, že vedoucí z jiné pobočky nějaké kurzy navštěvovali, oni sami to chtěli, to bylo super. Dnes ale to vypadá, že není zájem. Vedoucí se mění, někdo dá výpověď, a tak ne každý má zájem o kurzy, asi proto. Dávno to bylo lepší, vedoucí sami chtěli, snažili se na nás znakovat, ale potom to pomalu vymizelo. Dnes vedoucí neumí ani základy.

Co považujete na pracovišti jako vhodné pro neslyšící? Došlo k úpravě pracovního prostředí právě přímo pro neslyšící?

V případě požáru máme světelná zařízení, která blikají. Máme tu speciální vesty s uchem. Vedoucí a ostatní ví, že jsme neslyšící, nic speciálního není potřeba. Pracujeme na pracovišti dohromady slyšící i neslyšící. Tlumočník přijde jednou za půl roku, pouze fyzicky. Tichou linku nemáme. Musíme si hodně dávat pozor, protože tam jezdí vozíky, proto je tam speciální cestička označená zelenou barvou, aby se tam chodilo, protože slyšící uslyší, že se něco za nimi děje, a my ne. Takže asi tohle, aby nedošlo ke zranění. Musíme si samozřejmě dávat větší pozor,

rozhlížet se. Neslyšící nesmí na vysokozdvížné vozíky, nedovolí nám to. Můj kolega má na to průkaz, ale i tak mu to nedovolí. Jestli je to z důvodu předpisu nebo jenom, že se bojí, to nevím.

Jak u vás vypadají schůze?

Dřív tlumočník chodil každé 3 měsíce, dnes je to jednou za půl roku. Vždy se sejdeme jenom neslyšící s nadřízenými a diskutujeme o tom, co se nám líbí/nelíbí, sdělit potřeby a prosby. Tlumočník se vždy objednává z Tichého světa.

Myslíte, že máte možnost kariérního růstu?

Už jsem tady dlouho a tady nikdy nebyl vedoucí neslyšící a nemyslím si, že bude.

Zažili jste někdy diskriminaci?

Přemýšlím, že asi ne. U nás vedoucí ví, že jsme poctiví, slyšící u o nás ví, my respektujeme je a oni zase nás.

Víte, že vaše firma vyhrála ocenění Tichá firma / Firma roku? Z jakého důvodu si myslíte, že to bylo?

Dávno, to vím. Vzpomínám si na to těžko. Neslyšící to vyprávěli. Důvod výhry nevím. Asi kvůli tomu, že (...) spolupracuje s Tichým světem, díky nim tu chodí tlumočníci. Firma nás má ráda, ale přesně, co to bylo nevím.

Co vnímáte na práci jako pozitivní, co byste naopak chtěli zlepšit?

Předtím jsem zmiňoval možnost Tiché linky, dříve jsem na to upozorňoval na schůzi, ale potom se na to zapomnělo.

Já jsem hodně poctivý a mám tu práci hodně rád. Vedoucí mě mají rádi, navzájem si pomáháme. Diskriminaci jsem nepociťoval, za tu dobu se tu prostrídalo 15–20 vedoucích.

Dnes jsem spokojený. Nic nechci měnit. Asi bych preferoval častější schůze s tlumočníkem, jak to bylo dříve. Ale nevádí mi to.

Ze začátku jsem vždy pracoval 8 hodin, vždy od rána od 6 nebo 7. Potom se to změnilo na dlouhý a krátký týden, to znamená 12 hodin. To jsem pracoval, pak jsem měl povinnosti v rodině. Poprosil jsem tak vedení, jestli bych nemohl mít výjimku a pracovat 8 hodin. Ti souhlasili, a tak jsem z toho měl velkou radost, že mi vyhověli. Kolegové mají 12 hod a já jako jediný 8 z důvodu dětí, změnili jsme kvůli tomu smlouvu.

Firmu mám opravdu moc rád. I neslyšící kolegové jsou tu dobří v tom menším počtu, co tu jsou. Lepší je ten menší počet, protože když nás tu bylo více, třeba okolo těch 12 osob neslyšících, tak tam v kolektivu byly furt drby a pomluvy, ale teď okolo těch třeba 5–8 je úplně ideální, pracujeme tady delší dobu pospolu, známe se, je to super. Pomluvy a drby, to já nemám rád.

Příloha č. 14 – respondent Z6

Představení. Pracovní pozice a náplň práce.

Pracuji ve skladu, dělám ve skladu, připravuju krabice, tisknu štítky a poté objednávku předáváme dále. Jsou tu baliči, reklamační oddělení a sklad. V minulosti neslyšící pracovali i na jiné pobočce, vloni jsme se všichni přestěhovali na jednu pobočku. Dříve nás bylo asi 10–13 osob. Každý pracuje trochu někde jinde, není to tak, že jsme všichni na stejném místě. Potkáváme se třeba při přestávkách, na obědové pauze, náhodně se občas také potkáme, tak se pobavíme, často se bavíme i o práci, jak to tam teď vypadá, co děláme, co potřebujeme.

Jak dlouho zde pracujete?

Už tu pracuji 12 let.

Odkud jste se dozvěděli o této práci? Jak probíhalo přijímací řízení?

S APPN jsem měl rozhovor, co bych si představoval za práci, kolik bych chtěl vydělávat, co jsou mé zájmy. Byli jsme tam ve 3 osobách a říkali, že mohou vzít pouze jednoho. Pozvali mě na pohovor do Holešovic s tlumočnicí a po týdnu mi přišla SMS zpráva, že mě přijali. Dávno existovalo APPN, bylo mi řečeno, že jsou volná místa na reklamačním oddělení ve firmě, nakonec mě vzali jako na sklad. A tam jsem až doteď.

Jak vypadá komunikace na pracovišti?

Vedoucí jsou slyšící, gestikulují, pokud si nerozumíme, píšeme si na papír. Komunikace je těžká tak půl na půl. Já už vím, co tady dělat. Když třeba přijde nový vedoucí, tak je zmatený, protože o nás moc neví, tak si musí zvyknout a najít cestu komunikace. Vedoucí z jiné pobočky, když jsme se stěhovali, tak se hodně snažili. Sami jsme je učili základní znaky, to, co se jim líbilo a co chtěli, tak jsme je naučili např. dny v týdnu, takový základ. Ty ostatní neumí. Moc tu nekomunikujeme, pracuji sám, všechno už znám a vím, co dělat, vedoucí mi nic vysvětlovat nemusí. Jenom třeba když se vyskytne problém, je potřeba něco opravdu vyřešit, někde je závada atd.

Se slyšícími kolegy se setkávám málo, moc si jich nevšímám. Přijde mi občas těžké jim něco vysvětlit. Ti neovládají ČZJ.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Dávno si pamatuji, že 3 vedoucí z jiné pobočky byli na kurzech českého znakového jazyka od Tichého světa. Všichni 3 ale už dali výpověď a nepracují zde. Ti noví vedoucí bohužel nic.

Co považujete na pracovišti jako vhodné pro neslyšící? Došlo k úpravě pracovního prostředí právě přímo pro neslyšící?

Všichni nosíme vesty, je to povinnost i pro slyšící. Vedoucí mají také vesty, ale v jiné barvě, aby se od nás odlišili. Neslyšící tam mají navíc ucho. Je to kvůli bezpečnosti na skladu, tam se

pohybují vozíky. Také tvrdé boty. Jinak vše máme stejné jako slyšící. Nic navíc asi ne. Jenom barvy vest dle skupin, kam patříme, jsou jiné, jiné mají i například Ukrajinci, co tam pracují atd. V případě nehody je tu světelný alarm, musíme pryč z budovy a sejít se s našimi vedoucími. Stalo se mi jednou, že byl poplach, a já byl zahleděný hlavou dolů do práce, v ten moment mě kolegové poplácali po rameni a oznámili, že je poplach. Museli jsme v zimě čekat, než to hasiči vevnitř zkontrolovali.

Jak u vás vypadají schůze?

Na schůze vždy z Tichého světa přichází tlumočník. Vedoucí je sám objedná. S tlumočníkem vše prodiskutujeme, např. když se stane nějaká chyba a je potřeba ji vyřešit, kdo udělal chybu. Úplně na začátku žádný tlumočník nebyl, to se nějaké pochybení těžko řešilo. Ale to už je dlouho. Dnes zatím jsem s tlumočením spokojený, vždy se jako neslyšící sejdeme s vedoucími jednotlivých oddělení a s tlumočníkem, mluvíme o změnách, co se nám líbí/nelíbí, a vedoucí si to vždy zapisují. Tlumočník přijde pokaždé jednou za půlroku.

Zažili jste někdy diskriminaci?

Situace je dnes ale lepší, máme lepší přístup k informacím, situace se mění a oni se snaží. Vyloženě diskriminace asi ne, nějaký tlak tam byl, ale to je jedno, já jsem to ignoroval. Jednou mi takhle pomáhal nedoslýchavý kolega v práci, přímo mi nějaký problém pomohl přetlumočit vedoucímu. Vše záleží na lidech, jsou tu dobří lidé, a i ti špatní.

Víte, že vaše firma vyhrála ocenění Tichá firma / Firma roku? Z jakého důvodu si myslíte, že to bylo?

Ano, to vím. Ale úplně jsem zapomněl kdy. Nevím, jaký byl důvod, proč jsme vyhráli. Nevím, jestli to bylo z důvodu, že se vedoucí učili ZJ, nebo jiný důvod.

Co vnímáte na práci jako pozitivní, co byste naopak chtěli zlepšit?

Dříve bylo všechno lepší, teď se to trochu mění. Ve skladu toho je hodně, dříve to byla jenom elektronika, dnes k tomu přibyly další věci, je toho víc a víc, je tam všechno od A po Z, voňavky, věci na posilování, dříve bylo více her, teď je jich méně. Doba se mění, technologie taky.

No a jestli jsem v danou chvíli spokojený, tak závisí na množství práce. Když je toho hodně, nemám moc náladu, jsem unavený, ale když je toho málo, tak jsem natěšený do práce, to je opravdu různé. Vedoucí jsou taky různí.

Jinak jsem spokojený. Opravdu mám rád tu práci ve skladu. To balení mě moc nebaví, ale ten sklad je opravdu super. Slyšící mají na starost věci spojené s telefonováním, vyřizováním něčeho, naopak my jsme v pozicích, kde žádné zprávy, řešení objednávek a telefonování nejsou potřeba.

Ve firmě je vždy na jaře, na podzim a na léto grilování a posezení. Jsou tam slyšící i neslyšící, my neslyšící jsme tam vždy pospolu. Hraje tam hudba, jsou tam různá vystoupení a soutěže. Tady mi chybí tlumočník, ale nevím, jak to funguje na ty akce, že se asi musí zaplatit, a to by bylo drahé.

Příloha č. 15 – respondent Z7

Představení. Pracovní pozice a náplň práce.

Pracuji na skladu, balím objednávky, různé čokolády, hračky, omalovánky, a další. Kompletujeme objednávky podle toho, co říká obrazovka. Je nás tu asi cca 50 neslyšících, jsme rozděleni na dvě skupiny, na noční a denní směny.

Jak dlouho zde pracujete?

Bude to 7 let.

Odkud jste se dozvěděli o této práci? Jak probíhalo přijímací řízení?

Když se před osmi lety otevřel nábor, tak tam začali nastupovat neslyšící a hodně se o tom mluvilo. Z původní práce jsem tam přestoupil na základě doporučení od jiných neslyšících, že je to skvělá práce a dobře placená. Původně se mi nechtělo, ale po nějaké chvíli jsem tam přestoupil. Už to bude skoro 7 let co tam pracuji.

Jak vypadá komunikace na pracovišti?

Mezi neslyšícími samozřejmě používáme znakový jazyk. Pracujeme namixováni i se slyšícími a komunikujeme, no to záleží, někdo odezírá, někteří se snaží používat znaky a nebo papír a tužka. Ve skupině jsou i nedoslýchaví kolegové a ti často pomáhají něco přetlumočit, pokud to situace ihned vyžaduje. Tlumočnick je přítomný pouze v jeden den, ve středu, tak aby pokryl obě směny. Tudiž část své směny je tlumočnick na denní směně a část na noční. Stává se, že když někdo potřebuje něco vyřešit je daná věc odkládána do té doby, než přijde tlumočnick. S ním se řeší administrativa, dovolená, omluvenky, zkrátka vše, co je potřeba. Je tam k dispozici všem. Tlumočnick je myslím si z Tichého světa, je dobré, že je to ten stejný stálý tlumočnick a každý týden se nemění. S tlumočnickem je komunikace naprosto bezproblémová. Tlumočnick nebyl během covidu, to byl velký problém s komunikací. Dříve firma spolupracovala s Tichým světem, ten se hodně snažil, ale myslím si, že už spolu moc nespupracují, asi aby ušetřili. Tichý svět firmě propůjčil tablet a techniku k zprovoznění Tiché linky, která chvíli fungovala, ale v místě, kde jsou neslyšící byl špatný internet a sekalo se to, tak místo zlepšení signálu se rozhodli, že Tichou linku na pracovišti využívat nebudou.

Vedoucí je slyšící, moc neovládají ZJ.

Absolvují slyšící zaměstnanci či zaměstnanci na vedoucích pozicích kurzy ČZJ?

Slyšící měli nabídku kurzů ČZJ od Tichého světa. Postupně klesal zájem a už se moc lidí nepřihlásilo. Nevím, jestli je v plánu další. Ke komunikaci ale tady nikdy se slyšícími ČZJ nepoužíváme.

Co považujete na pracovišti jako vhodné pro neslyšící? Došlo k úpravě pracovního prostředí právě přímo pro neslyšící?

Nemusíme samozřejmě telefonovat, nejsme v přímém kontaktu se zákazníky. Je tu také ten tlumočnick. Podmínky jsou přísné, ale ne kvůli tomu, že jsme neslyšící, prostě je to o firmě, jsou zde dobré peníze, a to vyžaduje kvalitní a spolehlivou práci. Máme v kapsách vibrační zařízení (pozn. pagery) kvůli bezpečnosti, abychom věděli, že máme opustit svá místa třeba kvůli požáru. Když probíhala zkouška pagerů, tak někteří neslyšící necítili vibrace, proto se snažili doporučit, že by bylo lepší, kdyby varování třeba požáru bylo na obrazovkách, na které vlastně koukáme. Byla by to prý investice navíc, proto mají prozatím jen pagery. Dále mají neslyšící vlastní trička s párem rukou, aby každý věděl, že daná osoba neslyší a nevznikali tak nedorozumění. Poté se do oběhu dostala trička s uchem, ale to se neslyšícím nelíbilo, protože už v minulosti měli svá vlastní designovaná trička, proto až budou vypotřebovaná, tak byl návrh, že trička by měla být se stejným designem, ale černá, protože bílá se rychleji zašpiní.

Slyšící více komunikují se zákazníky, my balíme objednávky. Takže odpadá, že jako neslyšící, nemusíme telefonovat.

Jak u vás vypadají schůze?

Dvakrát za rok je schůze, která probíhá za přítomnosti jak slyšících, tak neslyšících zaměstnanců a to vč. tlumočnicka. Před 2-3 lety neslyšící dostali jen na papíru napsané shrnutí schůze a neslyšící tomu moc nerozuměli, to bylo špatné. Bylo nám vždy řečeno, že se nesehnal tlumočnick, to jsem nechápal. Schůze se dá naplánovat hodně dopředu a taky se dá hodně dopředu objednat tlumočnick. Takhle to bylo dva roky a byli jsme hodně nespokojeni. Ale dnes už máme na schůzi tlumočnicka, takže s tím jsem spokojený.

Jiná akce už nemáme. V minulosti byly, byl i nějaký program k tomu, vystoupení a občerstvení, to je tak 2-3 roky zpět.

Myslíte, že máte možnost kariérního růstu?

Myslím, že asi nemáme možnost profesního růstu. Nestalo se, že by vedoucí byl neslyšící. Máme tu instruktory, kteří jsou neslyšící, ti zaškolují nově příchozí neslyšící, ale to není vedoucí.

Zažili jste někdy diskriminaci?

Ano, v původní práci jsem zažil to, že z důvodu že neslyším mi neustále odkládali na jiné chvíle podepsání výpovědi, když jsem chtěl odejít. Jiní lidé podepsali normálně výpověď, ale u mě jsme se těžko dorozuměli, až jsem se rozhodl, že tam prostě chodit nebudu. Nevím, komu jsem to měl nahlásit.

Víte, že vaše firma vyhrála ocenění Tichá firma/Firma roku? Z jakého důvodu si myslíte, že to bylo?

Ano to vím. Víím, že tady byla menší oslava, byl tu dort. Ale fyzicky jsem u toho nebyl a okolnosti toho moc neznám.

Co vnímáte na práci jako pozitivní, co byste naopak chtěli zlepšit?

Dnes ve firmě probíhají hodně krize. Dřív mi přišlo, že to bylo lepší, protože bývalý ředitel cizinec se nám více věnoval, zajímal se o naše prostředí a změny, chtěl pomáhat. Poté co se vyměnili to není ono. Nelíbí se mi vedení, mnoho neslyšících podalo výpověď, ale žádná firma nikdy nefunguje bez problémů, takže to je asi normální. Vždy se někomu něco nelíbí, lidé jsou různí. Tady mi ale přijde, že pracujeme více pod tlakem oproti minulosti. Ale neslyšící nemají kam jinam jít. Někteří neslyšící často sklopí uši, i když mají problém.

Chtěli bychom vykonávat i další jiné pozice v rámci firmy, to nám ale firma nechce dovolit. Nemůžeme například na vysokozdvížné vozíky, to jsem v minulém zaměstnání mohl. Víím, že neslyšící si přeji dělat i další jiné věci.

Jsem nespokojený s lékařskými prohlídkami, často nerozumím důvodům, když člověk pilně pracuje a není nikdy marod, tak kvůli něčemu ho vyhodí. To jsem nechápal. Sám jsem měl problémy s lékařskými prohlídkami, ty musíme vždy jednou za dva roky.

Na obrazovkách jsou často texty nebo nápisy v angličtině, ty jsme chtěli přeložit.

Mám pocit, že manažeři se tady chovají nadřazeně, i když tady neslyšící poctivě pracují a jsou moc šikovní. Vypadá to, že oni to tak moc necítí. Veřejnosti to ukazují hodně pozitivně, ale to je pouze na ozdobu, ve skutečnosti je situace jiná.

Příloha č. 16 – respondent Tichý svět

Jaké služby poskytujete neslyšícím v oblasti zaměstnávání? Jak se tato služba jmenuje?

Tichý svět má tři sociální služby:

Sociální rehabilitace (SR) – v této službě se zaměstnání řeší nejčastěji a zde klienta podporujeme v celém procesu zaměstnávání. Tedy od vytváření životopisu, vyhledávání a kontaktování pracovních nabídek, přípravou a následnou asistencí na pracovním pohovoru. Podpora však může probíhat i v průběhu zaměstnání, tedy např. asistencí na prvním dnu v nové práci, při jednání se zaměstnavatelem nebo také při sepsání výpovědi.

Odborné sociální poradenství (OSP) – i v této službě se může řešit oblast zaměstnávání, a to například na rovině právní, tedy podpora při kontrole pracovní smlouvy nebo např. při zažádání o invalidní důchod nebo o status OZZ z důvodu možnosti pracovat na chráněném pracovním místě.

Tlumočnické služby (TLU) – tato služba pomáhá v nejdůležitější části této oblasti, a to v komunikaci. Nabízíme tedy fyzické nebo online tlumočení českého znakového jazyka či přepisu mluvené češtiny, které mohou pomoci právě v komunikaci se zaměstnavatelem či s kolegy. Klienti také mohou využít překlady textů či dokumentace do českého znakového jazyka atd.

S jakými problémy se nejčastěji v této oblasti na vás neslyšící obrazejí?

Jak jsem již odpovídala v otázce předtím, témata jsou velmi různorodá, ale nejčastěji pomáháme již se zmíněným vyhledáváním pracovních nabídek, při vytváření životopisu, při asistencích na pohovorech či při objednávání tlumočnicků z důvodu jednání se zaměstnavatelem atd.

Pokud máte nějakou statistiku s počtem lidí, kteří se na vás s těmito problémy obrátili, můžete uvést zde.

Statistiku pouze na oblast zaměstnávání nemáme, ale máme obecný počet klientů za rok 2023, kteří se na nás obrátili a chtěli pomoci v jakémkoliv tématu.

Za Prahu: SR – 131 , OSP – 93, TLU – 274

Za celou ČR: SR – 733, OSP – 399, TLU – 992

Máte momentálně nějaké aktivní projekty, které mají podpořit zaměstnávání neslyšících? Případně můžete uvést i ty nedávno ukončené projekty. Jaký je jejich přínos?
Aktivní ani ukončené projekty na pražském kontaktním místě nemáme.

Spolupracujete s některými firmami? S přibližně kolika? Na čem a jak funguje tato spolupráce? Jsou to firmy převážně z otevřeného, či chráněného trhu práce? Kdo iniciuje spolupráce, jak vznikne vůbec spolupráce?

Snažíme se vždy navázat spoluprací s firmou, která má o zaměstnávání lidí se sluchovým či kombinovaným postižením zájem. Za Prahu je to přibližně kolem padesáti firem, avšak spolupráce jsou různorodé. Někdy je to spolupráce velmi intenzivní, kde se na nás firmy samy obrací s dotazy ohledně přizpůsobení pracovního prostředí, kde je nainstalovaná např. Tichá linka, což je online tlumočení a které v tomto případě slouží pro interní účely. Někde spolupráce probíhá tak, že nám zaměstnavatelé nabízejí pracovní místa, která můžeme našim klientům rovnou nabízet. Firmy jsou jak z chráněného, tak z otevřeného trhu práce. Někdy dokonce nabízejí obojí. Spolupráce přichází i od samotných firem, ale převážně firmy oslovujeme my sami, a to ve chvíli, kdy se povede např. domluvit s klientem pracovní pohovor, proběhne asistence a na ní se může začít pracovat na podmínkách pracovního prostředí či pracovní pozice, které by byly jak pro klienta, tak pro zaměstnavatele vyhovující. V této chvíli jsme samozřejmě podpora pro klienta, ale právě z této zkušenosti se nám vede navázat kontakt i s firmou.

Funguje nadále soutěž Tichá firma / Firma roku? Můžete tuto soutěž popsat?

Organizace Tichý svět, o.p.s. a Tichý svět – chráněné pracoviště o.p.s. má svou vlastní soutěž, která se jmenuje Tichá firma a Tichá instituce. Je to již naše dlouholetá tradice a hledáme tak firmy a instituce, které podporují lidi se sluchovým postižením, ať už zaměstnáváním, nebo bořením bariér v komunikaci či jakýmkoli jiným způsobem a vychází těmito lidem vstříc.

Nominace se provádí interně, tedy všichni zaměstnanci Tichého světa mohou nominovat jakoukoliv firmu či instituci, se kterou měli v ten daný rok zkušenosti, a dále popisují důvody, proč si toto ocenění zaslouží. Kritéria žádné nejsou, pouze je třeba dobře odůvodnit svou nominaci.

Následně se vytvoří z nominací anketa a instituce či firma s největším počtem hlasů vítězí. Hlasují pouze zaměstnanci organizací Tichého světa.

Hledáme vždy firmu, která dlouhodobě vytváří vhodné pracovní podmínky pro zaměstnance se sluchovým postižením, podporuje je a motivuje. Nezáleží tedy na tom, zdali má firma jednoho nebo deset zaměstnanců se sluchovým postižením, ale jde převážně o podmínky a prostředí, ve kterých zaměstnanci pracují.

Jaký je Váš názor na dnešní situaci ohledně zaměstnávání neslyšících? Třeba ve srovnání s minulostí nebo s přihlédnutím na problémy, kterým někteří mohou čelit.

Myslím si, že osoby se sluchovým postižením mají proces zaměstnávání vždy složitější než většina populace. Setkávají se s diskriminací, také se strachem ze strany zaměstnavatele, zdali

např. zvládne komunikovat s takovým člověkem a následně to ani nezkusí, a s dalšími překážkami, které jim proces zaměstnávání stěžují. Jelikož se v dnešní době již více řeší tzv. bezbariérovost, vzniklo tím i více chráněných pracovišť, která nabízí pracovní místa, avšak často na zkrácené úvazky, což ne vždy pokryje výdaje klientů. Neslyšícím je také zabraňováno dělat práci, která by je bavila a byli by v ní dobří z důvodu velkých předsudků. Klienti tak mají i velmi zkrácený výběr, co se týče škály pracovních pozic.

Jak podle Vás vypadá ideální firma zaměstnávající neslyšící? Jaké podmínky by tam měly být?

Ideální firma respektuje a přizpůsobuje potřeby osob se sluchovým postižením. Tedy převážně s klientem komunikuje tak, jak mu vyhovuje a rozumí – např. znakovým jazykem nebo mít možnosti objednat si tlumočení či formou přepisu mluvené češtiny atd. – to vše pro lepší pochopení informací, což je největší problém celé kultury neslyšících a nedoslýchavých, tedy nebyť srozumitelně informován. Dále vědět a dodržovat pravidla, jak komunikovat s neslyšícím a s tlumočnickem. A samozřejmě přizpůsobit prostředí např. světelným upozorněním, mít v místnosti dostatek světla atd.

Myslíte, že je nějaký rozdíl v přístupu zaměstnavatelů k zaměstnávání neslyšících na chráněném a na otevřeném trhu práce?

Toto je opravdu individuální a každá firma, ať už nabízí pracovní místo chráněné, nebo otevřené, má různé přístupy. Chráněná pracoviště jsou často zvyklá na přizpůsobování podmínek pro své zaměstnavatele, takže v tomto ohledu mohou být lepší zaměstnanci. Avšak ne vždy nabízí pracovní pozice, které jsou vhodné či lákavé pro osoby se sluchovým postižením, a také, jak jsem již výše zmínila, skoro vždy nabízí zkrácené úvazky, což pak není ani lákavé z finančního hlediska. Otevřený trh práce naopak může nabízet plné úvazky, ale má často problém se přizpůsobit nebo dát šanci někomu, kdo má sluchové postižení, což následně vyvolává u klientů pocit méněcennosti a frustrace z nedaření si najít zaměstnání.

Jak fungují tlumočnické služby v zaměstnávání?

Pokud by si objednala tlumočení firma či osoba, která není neslyšící, služba se tak stává zpoplatněnou. Proto vždy doporučujeme, aby si tlumočení objednával sám klient a případně zájmu s klienty tento úkon nacvičujeme.